

SOSYAL MERAK İLE ÇEVİRİM İÇİ HABER BAĞIMLILIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİDE GELİŞMELERİ KAÇIRMA KORKUSUNUN (FOMO) ARACILIK ROLÜ: ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİ ARAŞTIRMASI

Şükrü BALCI*, Enes BAL**, Hamide SARITAŞ***

Gönderim Tarihi: 26.06.2024 - Kabul Tarihi: 13.09.2024

Balci, Ş., Bal, E., & Saritaş, H. (2024). Sosyal merak ile çevrim içi haber bağımlılığı arasındaki ilişkide gelişmeleri kaçırma korkusunun (fomo) aracılık rolü: Üniversite gençliği araştırması, *Etkileşim*, 14, 12-45.

10.32739/etkilesim.2024.7.14.259

Bu çalışma araştırma ve yayın etiğine uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

Öz

Teknolojideki hızlı ilerlemeler, dijital medya araçlarının yaşantımızdaki etkisini hızla artırmaktadır. Ancak bu dijital dönüşüm, sosyal hayatımızın merkezine doğru ilerlerken, bazı olumsuz sonuçları da beraberinde getirmektedir. Özellikle dijital bağımlılık, son yıllarda ciddi bir endişe kaynağı olarak öne çıkmaktadır. Söz konusu endişelere paralel olarak yakın zamanda bağımlılık sorunsalıyla ilgili ciddi bir alanyazın oluşmuş ve dijital bağımlılık konusu, bu çalışmalarda çok yönlü olarak incelenmiştir. Bu çalışmada ise dijital bağımlılık çeşitlerinden biri olan çevrim içi haber bağımlılığı sorunu, sosyal merak ve gelişmeleri kaçırma korkusu (FoMO) olguları ekseninde tartışılmaktadır. Araştırmanın amacı, sosyal merak ile çevrim içi haber bağımlılığı arasındaki ilişkide FoMO'nun aracılık rolünü ortaya çıkarmaktır. Türkiye'de sosyal merak ve FoMO'nun çevrim içi haber bağımlılığı üzerindeki etkisini incelemek ve FoMO'nun aracılık rolünü belirlemek bu çalışmanın özgün yönünü oluşturmaktadır. Nicel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Konya'daki beş farklı üniversiteden 418 öğrenciyle yapılan ankete dayanan bu çalışmada, sosyal merak düzeyindeki artışın, çevrim içi haber bağımlılığı üzerinde pozitif bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Ayrıca sosyal merakın FoMO üzerinde pozitif yönde anlamlı bir etkisi olduğu gözlemlenirken FoMO'nun sosyal merak ile çevrim içi haber bağımlılığı arasındaki ilişkide kısmi aracılık ettiği de belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: çevrim içi haber bağımlılığı, sosyal merak, FoMO, üniversite öğrencileri, etki.

* Profesör Doktor, Selçuk Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Konya, Türkiye.
sukrubalci@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0477-0622

** Doçent Doktor, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Konya, Türkiye.
ebal@erbakan.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6426-9426

*** Bağımsız Araştırmacı Doktor, Konya, Türkiye.
hsaritas32@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1401-4174

THE MEDIATING ROLE OF FEAR OF MISSING OUT (FOMO) IN THE RELATIONSHIP BETWEEN SOCIAL CURIOSITY AND ONLINE NEWS ADDICTION: A SURVEY OF UNIVERSITY YOUTH

Şükrü BALCI*, Enes BAL**, Hamide SARITAŞ***

Received: 26.06.2024 - Accepted: 13.09.2024

Balci, Ş., Bal, E., & Saritaş, H. (2024). Sosyal merak ile çevrim içi haber bağımlılığı arasındaki ilişkide gelişmeleri kaçırma korkusunun (fomo) aracılık rolü: Üniversite gençliği araştırması, *Etkileşim*, 14, 12-45.

10.32739/etkilesim.2024.7.14.259

This study complies with research and publication ethics.

Abstract

Rapid advances in technology are promptly increasing the impact of digital media tools in our lives. However, while this digital transformation is moving towards the center of our social life, it also brings some negative consequences. Especially digital addiction has come to the fore as a serious concern in recent years. In parallel with these concerns, a serious literature on the problematic of addiction has recently emerged and the issue of digital addiction has been examined in a multidimensional way. In this study, the problem of online news addiction, which is one of the types of digital addiction, is discussed in the axis of social curiosity and fear of missing out (FoMO). The aim of the study is to reveal the mediating role of FoMO in the relationship between social curiosity and online news addiction. The unique aspect of this study is to examine the effect of social curiosity and FoMO on online news addiction in Türkiye and to determine the mediating role of FoMO. In this study relational survey model as a quantitative research method was used. Based on a survey of 418 students from five different universities in Konya, it was found that an increase in the level of social curiosity has a positive effect on online news addiction. In addition, social curiosity has a significant positive effect on FoMO, and FoMO partially mediates the relationship between social curiosity and online news addiction.

Keywords: online news addiction, social curiosity, FoMO, university students, effect.

* Professor, Selçuk University, Faculty of Communication, Konya, Türkiye.
sukrubalci@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0477-0622

** Associate Professor/PhD, Necmettin Erbakan University, Faculty of Social Sciences and Humanities, Konya, Türkiye. ebal@erbakan.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6426-9426

*** Independent Researcher (PhD), Konya, Türkiye.
hsaritas32@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1401-4174

Giriş

Merak insanın önemli özelliklerinden biridir ve onu harekete geçirirken davranışları yönlendirmektedir. İnsanlar, merak duygusu içinde bilinmeyi araştırmak, başka insanlar hakkında konuşmak, yeni yerler keşfetmek, internetten sorulara yanıt aramak, başkalarının kendisi hakkındaki düşüncelerini bilmek, uzman olarak görülen kişilere sorular sormak, bir dizideki gelişmeleri heyecan içinde izlemek gibi yakın ve uzak çevresindeki her şeyi, her gelişmeyi, her haberi takip etmekte son derece istekli davranırlar. İnsanlar, çocukluktan başlayarak tüm yaşam dönemlerinde merak aracılığıyla belirsizlik durumundan kurtulmak için araştırma davranışında bulunurlar (Bacanlı & Türk Kurtça, 2020, s. 104).

İnsanın bitmek bilmeyen merak duygusunun ve ardından gelen araştırma motivasyonunun tatmin edildiği en önemli alanların başında ise medya gelmektedir. Medya, özü itibarıyla insanların merak duyduklarını onlara göstermek, gelişmelerden onları haberdar etmek ve dünyayı daha iyi keşfetmelerine destek olmak için bir araç olarak hizmet vermektedir. Geleneksel iletişim araçları arasında yer alan gazete, radyo, televizyon, sinema ve yeni iletişim araçlarında bulunan haber, program, reklam, dizi, film gibi medya biçimleri, ağırlıkla insanların meraklarını uyandırmak, ilgi duydukları konuları keşfetmek ve yeni ilgi alanları oluşturarak onları etkilemek amacıyla faaliyet göstermektedir.

Özellikle medyanın hızla dijitalleşmesiyle birlikte insanların sosyal meraklarını tatmin etmek için bu alana daha yoğun bir ilgi gösterdiği gözlemlenmektedir. Nitekim yeni dijital çağ, teknolojiye olağanüstü gelişmeleri beraberinde getirirken birçok insanın bilgi erişimini, kullanımını ve tepki verme şeklini büyük ölçüde değiştirmiştir (Rugai & Hamilton-Ekeke, 2016, s. 18). İnternetin dijital araçlarla buluşmasıyla insanlar; boş zamanlarını değerlendirme, çevrim içi haber tüketme, oyun oynama, alışveriş yapma ve sosyal medya platformlarında vakit geçirme aktivitelerini yapmaktadırlar. Dijital teknolojiler, özellikle genç ve ergenler arasında, oldukça yoğun kullanılmakta olup, bu yönelim günden güne daha da büyümektedir (Meena ve diğerleri, 2012). Çünkü sosyal ağ ilişkileri, genç ve ergenlerin kendilerini oldukları gibi değil, olmak istedikleri gibi ifade etmelerine olanak sağlamaktadır (Şimşek & Balaban Sali, 2014). Yine dijital araçların kullanımının bireyin stres, yalnızlık veya depresyon duygularını hafifletmesi için önemli bir mekanizma olduğu düşünülmektedir (Costa ve diğerleri, 2016).

Dijital medyada yaşanan gelişmeler günlük hayatımızın her alanında büyük kolaylık ve avantajlar sağlarken akıllı telefon, tablet gibi aygıtları bağımlılık yapıcı bir riski de içinde barındırmaktadır. Teknolojinin tarihe yön verme durumu, aynı şekilde bireylerin hayatlarına da işleyerek "bağımlı birey" kavramını ortaya çıkarmış ve bireyler bağımlılıkları doğrultusunda yeni yaşam tarzlarına sahip olmuşlardır (Yengin, 2019, s. 130). Nitekim bağımlılık hali; kişinin normal hayat aktivitelerini aksatması (Kuss & Griffiths, 2017), uyku bozuklukları (Lam, 2014; Nalwa & Anand, 2003; Xanidis & Brignell, 2016), akademik performansta düşüş (Wentworth & Middleton, 2014), sosyal ilişkilerde azalma (Bayar & Budak,

2021; Muusses ve diğerleri, 2014; Whang ve diğerleri, 2003), depresyon ve sınırlılık (Balcı & Baloğlu, 2018; Matar Boumosleh & Jaalouk, 2017), hayal kırıklığı (Suler, 2004) ve anksiyete (Männikkö ve diğerleri, 2015) gibi sorunlar ile işe gitme, ödev ya da projeyi tamamlama, verilen sözü yerine getirme gibi diğer önemli sorumluluklarından kaçınmasıyla sonuçlanabilmektedir. Günden güne artarak büyük bir probleme dönüşen dijital bağımlılığın (Altınok, 2021; Balcı & Kaya, 2023); sosyal medya bağımlılığı (Griffiths, 2013; Andreassen ve diğerleri, 2014, Kwon ve diğerleri, 2014) dijital oyun bağımlılığı (Wolfenbarger & Gilly, 2001; Beard & Wolf, 2001), internet bağımlılığı (Young, 1998), online alışveriş bağımlılığı (APA, 2013; Jiang ve diğerleri, 2017; Nyakundi, 2015). Akıllı telefon bağımlılığı (Lin ve diğerleri, 2014) ve çevrim içi haber bağımlılığı (Shabahang ve diğerleri, 2021) gibi farklı türleri bulunmaktadır.

Dijital çağda çevrim içi haber takibinin hayatın önemli bir parçası haline geldiği ve internet üzerinden haberlere erişimin geleneksel haber alışkanlıklarını büyük ölçüde değiştirdiği ifade edilebilir. Geleneksel yazılı basında yer alan gazete ve dergiler, uzun bir süredir televizyon karşısında rekabette geri plana düşmüştür. Bununla birlikte internet haber sitelerinin bu sürece dahil olması sonucunda bu durum daha da belirgin hale gelmiştir. Metin tabanlı haberlerin ötesine geçerek, fotoğraf, video, grafik ve interaktif içeriklerle zenginleştirilen yeni medya, en güncel haberlere kolayca ve maliyetsiz bir şekilde erişim sağlayarak ayrıcalıklı bir konuma yükselmiştir (Shabahang ve diğerleri, 2021, s. 2). Habere erişimde yaşanan bu durum, çevrim içi haber takibindeki kontrolsüzlüğe neden olabilmektedir. Bu kontrolsüzlük bir süre sonra bağımlılık gibi önemli bir soruna yol açabilmektedir.

Çevrim içi olma durumu, bir bilgisayarın sunucuya ve bilgisayar ağına bağlı olarak çalışır olma durumu olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2024). Bilgisayarların ve internetin askeri alanlar ve üniversiteler dışında halkında kullanımına sunulmasıyla kullanımları artmıştır. Aynı zamanda yeni medya araçlarının gelişmesi de bireylerin günlük yaşamlarının büyük çoğunluğunda çevrim içi olarak var olmalarına zemin oluşturmuştur. Bireyler temel ihtiyaçları arasında yer alan haber alma ya da haberdar olma isteklerini de dijital platformlardan çevrim içi olarak gerçekleştirmektedirler. Shabahang ve arkadaşlarına göre çevrim içi haber bağımlılığı, bireylerin gelecek kaygıları ve gelişmeleri kaçırma korkuları başta olmak üzere diğer dürtülerinin tetiklemesiyle çevrim içi haber güncellemelerini aşırı tüketme davranışıdır (Shabahang ve diğerleri, 2021).

Bu dijital platformlarda merak duygusunu tatmin etmeye çalışan bireyler, yakın ve uzak çevresinde olan biten her şeyi kaçırmadan takip etme gayreti içine girmektedirler. Dijital çağın yeni medya kullanıcı profilinde, bu motivasyonunu tatmin etmeyi başaramayan bireyde bir korku hali baş göstermektedir. Gelişmeleri kaçırma korkusu (FoMO) olarak kavramsallaştırılan bu durum, son dönemde önemli bir tartışma konusu olmuştur. Başkalarının ne yaptığını takip etme isteğiyle karakterize edilen FoMO (Przybylski ve diğerleri, 2013), bir noktada dizginlemediğinde bağımlılığa giden yolda önemli bir basamağı oluş-

turmaktadır (Shabahang ve diğerleri, 2021). Böylesi bir korku, panik, gelecek kaygısı ve merak haliyle haber ihtiyacını tatmin etmek için hareket eden bireylerin giderek çevrim içi haber kaynaklarına bağımlı hale geldiği düşünülebilir (Przybylsk ve diğerleri, 2013). Türkiye'deki genç nüfus göz önüne alındığında, COVID-19 pandemisi sırasında ve sonrasında internet tabanlı teknolojilerin kullanımının büyük ölçüde artması, bunların potansiyel olumlu etkilerinin yanı sıra istenmeyen etkilerini de değerlendirmek için daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğunu göstermektedir (Şeker ve diğerleri, 2023).

Bu noktadan hareketle gerçekleştirilen araştırmanın temel amacı, sosyal merakın çevrim içi haber bağımlılığı üzerindeki etkisini ortaya koymaktır. Bunun yanında sosyal merak ile FoMO arasındaki ilişki ve FoMO'nun çevrim içi haber bağımlılığı üzerindeki etkisi mercek altına alınmıştır. Yine araştırmada sosyal merak ile çevrim içi haber bağımlılığı arasındaki ilişkide FoMO'nun aracılık rolü keşfedilmeye çalışılmıştır. Üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen bu çalışmada, öncelikle sosyal merak, gelişmeleri kaçırma korkusu ve çevrim içi haber bağımlılığı konularında özlü bilgiler sunulmuş; devamında ise araştırma bulguları detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Türkiye'de bu alandaki bilgi eksikliklerini doldurarak konuyla ilgili araştırma alanını genişletmeyi ve literatürdeki bilgi birikimine yeni bir perspektif sunmayı amaçlamaktadır.

Sosyal Merak

İnsanların en başat niteliklerinin başında toplum hayatı içinde yaşam sürmeleri gelmektedir. Birey yalnız başına yaşayacak güçte olmadığı için sosyal hayat adeta bir zorunluluktur. Bu noktada sosyal bir varlık olarak insanın yaşam içinde davranışlarını yönlendiren en önemli dürtülerinden biri meraktır. "Yeni bilgi ve habere duyulan arzu" şeklinde kavramsallaştırılan merak unsuru (Renner, 2006, s. 305), yeni ve ilginç şeyleri araştırma, inceleme ve bilgi toplama gibi birçok eylemin başlangıç noktasında yer almaktadır (Kurtbaş, 2011, s. 20). Yaşam döngüsünün her aşamasında insan davranışını hem olumlu hem de olumsuz yönde etkileyen merak güdüsü (Loewenstein, 1994, s. 75), biyolojik temelli ödül duyarlılığı sisteminin temel motivasyonu olarak tanımlanmaktadır (Depue, 1996, s. 348).

Bu çerçevede sosyal merak, bir kişinin diğerleri hakkında bilgi edinmek veya onlarla etkileşimde bulunmak için duyduğu doğal bir motivasyon kaynağıdır. Sosyal merak, sosyal işlevsellikle ilintili olarak bilgi edinme, ilişkiler kurma ve sosyal çevreyi kontrol etme gibi bazı temel gereksinimlere aracılık etmektedir (Hartung & Renner, 2013, ss. 3-4). İnsanların toplumsal hayat içinde birbirleriyle kurdukları iletişim ihtiyacından doğan sosyal merak, başkalarının yaşamları, tecrübeleri, duyguları ve düşüncelerine ilişkin bilgi edinme isteğini içermektedir. Nitekim sosyalizasyon sürecinde bireylerin neyi ne zaman, ne kadar ve nasıl merak edeceğinin çerçevesi çizilmekte ve merak olgusu büyük ölçüde kontrol altına alınmaktadır. Bu noktada, merakın önemi, bireysel boyutundan daha çok sosyal bir nosyon olmasından kaynaklanmaktadır (Yıldız,

2018, s. 396).

Yeni insanlarla etkileşime girme dürtüsü olarak nitelendirilen sosyal merak, başkalarının nasıl düşündüğü veya davrandığı hakkında yeni bilgi edinme konusundaki ilginin yanı sıra, keşfedici davranış yoluyla elde edilen kişilerarası bilgilere dayalı olan ilgi şeklinde iki farklı yöne sahiptir. Bu nedenle sosyal etki, kişinin merakını harekete geçiren ve sonuçta kişinin davranışını yönlendiren ortak bir değişken olarak görülebilmektedir (Sousa ve diğerleri, 2022, s. 1). Yine sosyal merakı tatmin etmek için çeşitli stratejilerin kullanılacağı ihtimali de göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin, insanlar diğer kişiler hakkında bilgi edinmek için aktif adımlar atarak, yani gizli sırları ortaya çıkarma umuduyla onlara sondaj sorular sorarak sosyal meraklarını tatmin etmeye çalışabilmektedirler (Renner, 2006, s. 306).

Sosyal merak da epistemik merak gibi bireysel ve toplumsal açıdan birçok işleve sahiptir. Sosyal merak sahibi bireyler daha fazla sosyalleşme olanağı bulurlar. Sosyal merak kişilerarası ilişkilerin itici gücüdür ve sosyal bilgi edinmenin ön koşullarından biridir (Elban & Aslan, 2022, s. 684). Kuşkusuz, birey yaşamının her aşamasında çeşitli sosyalizasyon süreçlerinden geçmektedir. Bu süreçlerde aile, okul, arkadaşlar, akrabalar ve medya gibi çeşitli sosyalizasyon araçları, bireyin davranışlarını şekillendirmede kritik bir rol oynamaktadır. Birey, bu süreçlerde belirli davranış kalıplarını edinirken, diğerlerinin davranışlarına ve faaliyetlerine ilgi duyma eğilimi göstermektedir. Bu ilgi, özellikle sosyal merakı büyük ölçüde uyandırmaktadır.

Öte yandan Kurtbaşı'a göre merakın fazlası toplumsal normlar açısından olumlu karşılanmayan bir algılamaya yol açarken, eksikliği de bireysel ve toplumsal yabancılaşmaya sebep olabilmektedir. Buradan hareketle sosyal merak, gündelik hayatta gerçekleştirilen birçok eylem için katalizör misyonu gören psikolojik bir dürtü; sosyal yaşamda bireylerin birbirini ve çevresini kontrol ve denetim altında tutmasını sağlayan kültürel bir olgu ve egemen konumunda yer alan toplumsal yapıların çeşitli amaçlarına hizmet eden, inşa edilmiş, ideolojik bir konsepttir (2011, s. 51).

Sosyal merakın belirli bir ölçüye kadar varlığı gerekli ve normal olarak kabul edilirken bu dürtünün dizginlenememesi kişide birtakım olumsuz duyguların yaşanmasına sebebiyet verebilmektedir. Başka bir ifadeyle bireyler, aşırıya kaçabilecek bir merak duygusuyla sürekli olarak bilgi akışının içinde olma ve her şeyden haberdar olma arzusu içinde olabilirler. Zira böylesi bir davranış şekli, kişilerde stres, kaygı ve gelişmeleri kaçırma korkusu (FoMO) gibi birtakım olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Yeni bilgiler öğrenmek ve çevrelerini keşfetmek, insanların hayatta kalma ve çevrelerine uyum sağlama yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olurken bunun dozajının ayarlanamaması nevrotik bir kısır döngüye neden olabilmektedir.

Gelişmeleri Kaçırma Korkusu (FoMO)

İletişim teknolojilerinin hızla gelişmesiyle başta gençler olmak üzere hemen her yaştan insanı kuşatan yeni medya mecraları, sosyal yaşamda sayısız hizmeti çok kolay ve hızlı bir biçimde yapabilmemize olanak sağlamıştır. Yeni medya uygulamaları, tüketim davranışlarından politik yaşama katılma biçimlerine, gazetecilik pratiklerinden çalışma hayatındaki faaliyetlere, toplumsallaşma süreçlerinden kültürlerarası iletişime kadar birçok alanda köklü değişikliklerin yaşanmasına neden olmuştur (Balcı & Bal, 2022, s. 105). Yeni medyanın hayatımıza eklenmesiyle ortaya çıkan bu değişimlerin bir diğer yansıması ise günümüz bireylerinin duygusal yaşamlarında görülmektedir. Bilgi ve haber sağanağı altında yaşamak durumunda kalan bireyler, büyük bir merak içinde başkalarının yaşadıklarını, başına gelenleri veya deneyimleri kaçırmamak adına büyük bir çabanın içine girmektedirler.

İnsan ilişkilerinin hızla değişmesi ve bu ilişkilerin ağırlıklı sanal aleme taşınmasına koşut olarak çeşitli olumsuz duygu durumları da görülmeye başlanmıştır (Tanhan ve diğerleri, 2022, s. 75). Bu noktada sosyal merakın bir boyutu olarak karşımıza çıkan ve “gelişmeleri kaçırma korkusu (FoMO)” olarak kavramsallaştırılan bu kaygı hali, özellikle bilgiye her an erişim imkânının olduğu dijital çağda oldukça yaygın bir duygu durumu olarak gösterilmektedir. Bireyler sürekli olarak yeni bilgiler, haberler, olaylar ve akımlarla karşılaşma baskısı altında yaşamlarını sürdürmektedir. Böylesi bir korku, sosyal medyanın sürekli güncellenen akışları, haber sitelerinin anlık bildirimleri ve diğer bilgi kaynaklarının sürekli bombardımana tutmasıyla daha da artabilmektedir. Adrian ve Sahrani'nin de belirttiği gibi FoMO, kişinin her zaman başka insanlarla bağlantıda kalmayı isteme korkusu ya da diğer insanların kendisinden daha güncel olduğuna dönük endişeli bir hissiyattır (Adrian & Sahrani, 2021, s. 965).

FoMO, diğer insanların özellikle de etkileşim halinde olduğumuz kişilerin neyle meşgul olduğu konusunda güncel kalma arzusuyla bağlantılı bir kavramdır. Bir örnekle somutlaştırmak gerekirse; 4 Ekim 2021 tarihinde META platformunda yer alan *Facebook*, *Instagram*, *WhatsApp* gibi uygulamalarda yaşanan teknik bir arıza sonucunda 7 saate yakın bir sürede hizmet kesintisi yaşanmıştır. Sonuç olarak milyarlarca insan söz konusu ağlarda yer alan hesaplarına erişim sağlayamamış, kesintinin milyarlarca insanın hayatını etkilediği; can sıkıntısına ve hatta dünyadan ayrılma hissine neden olduğu bildirilmiştir (Eitan & Gazit, 2023, s. 2).

Nitekim 2023 yılı itibarıyla dünyada 5 milyarı aşkın insanın sosyal medya kullanıcısı olduğu (*Digital*, 2024) düşünüldüğünde, geleneksel medyaya alternatif olarak gösterilen sosyal ağların, 21. yüzyıl insanının hayatının vazgeçilmezleri arasında ilk sıralarda yer aldığı söylenebilir. Sosyal ağlar, haber, eğlence, kültür ve diğer alanlarla ilgili bilgilerin hızla yayılmasını sağlarken, kullanıcıların çeşitli konular hakkında bilgi edinmesini ve güncel kalabilmesini beraberinde getirmiştir. Devamlı olarak limitleri aşan bir merak güdüsüyle güncel kalma isteği de FoMO'nun yaygınlaşmasına neden olabilmektedir. Benzer şekilde Brailovs-

kaia ve Margraf'a göre de FoMO, dijital medyanın yükselişiyle ortaya çıkan bir kavramdır ve yüksek FoMO seviyeleri dijital medya kullanım bağımlılığına yol açabilmektedir (Brailovskaia & Margraf, 2024, s. 1).

Çevrim İçi Haber Bağımlılığı

Gelişen iletişim teknolojileri, Marshall McLuhan'ın ifadesiyle dünyayı giderek küresel bir köye dönüştürmüştür. Özellikle internet ve bilgisayar teknolojilerinin gelişimiyle birlikte geleneksel medya daha geri planda kalmıştır (Balcı ve diğerleri, 2019, s. 957). 1980'li yıllarda basın, radyo ve televizyon gibi geleneksel mecralardan oluşan medya ekosistemi, 1990'lı yıllarda internetin, 2000'li yıllarda ise sosyal ağ platformlarının şekillendirdiği bir dünyaya geçiş yapmıştır. Böylesi bir süreç içinde iletişim teknolojilerinin gelişmesi ve yaygınlaşmasıyla ortaya çıkan sosyo-kültürel etkiler, bireyler ve medya arasındaki kullanım pratiklerini de köklü bir biçimde dönüşüme uğratmıştır (Pedrero-Esteban & Barrios-Rubio, 2024, ss. 303-304).

Her an ve her yerde dijital medyaya ulaşabilen, istediği içerikleri hızla tüketen, kendi iletilerini kolay bir biçimde üreten ve paylaşan kullanıcılar, gündelik yaşamlarının önemli bir bölümünü bu mecralarda geçirmektedir. Bunlara ek olarak, son dönemde büyük bir tartışma konusu olan yapay zekâ, arttırılmış gerçeklik teknolojileri ve sosyal medya algoritmaları da bireylere daha fazla kişiselleştirilmiş bir içerik üretim fırsatı sunmaya başlamıştır. Parsa ve Akçora As'ın (2021) da ifade ettiği üzere dijitalleşme, zaman ve mekân bariyerlerini yok ederek bireyin kişiliğinin yanında yeni yaşam alanlarını da inşa etmiştir. Ortaya çıkan bu yeni dünyanın sanal mekânlarında toplumsal, ekonomik ve kültürel konular başta olmak üzere tüm olgular, insan-insana ya da insan-makine etkileşiminde yaşanır hale gelmiştir (Parsa & Akçora As, 2021, s. 2391).

Bu gelişmelerle birlikte aslında bilgiye erişim ve iletişim kurma giderek daha kolay bir noktaya evrilirken dijital teknolojilerin hayatımızın vazgeçilmez unsurlarından birisi haline gelmesi bireylerde "dijital esaret" olarak ifade edilen yoksun kalma korkusunun ortaya çıkmasına neden olmuştur (Yıldız ve diğerleri, 2020, ss. 323-324). Dijital esaretin kullanıcılarda yarattığı en büyük komplikasyonlarının başında ise bağımlılık sorunu yer almaktadır. Dijital bağımlılık, eksik hissetme duygusuyla tetiklenen davranışsal bir teknoloji bağımlılığıdır. İnternet haricinde neredeyse sosyal yaşamı olmayan, telefon, tablet gibi mobil aygıtlardan uzak kalındığında kendisini yalnız ve farklı hisseden, yeni çıkan birçok uygulamayı yakından takibe alan, her türlü gelişmeden haberdar olmak isteyen, çevresiyle sosyal ağlardan etkileşim sağlayan ve kendisine sosyal ağlarda yeni bir kimlik oluşturan bağımlı bir kitle ortaya çıkmıştır (Yengin, 2019, s. 131).

Dijitalleşme süreciyle birlikte haberlere, her zamankinden daha fazla erişilebilir hale gelmiştir. Son dakika haberlerine erişim çoğu çevrim içi kaynaktan ücretsiz olduğu için kullanıcılar bu kaynaklara yoğun ilgi göstermektedir. Son

zamanlarda haber “teaser”larının (tanıtımlarının) artması, bildirimlerle anlık duyuruların yapılması ve sosyal medya platformlarında bağlantı linklerinin paylaşılması da bu yoğun ilginin oluşmasındaki diğer etmenler arasında gösterilmektedir (Shabahang ve diğerleri, 2021, s. 2). Öyle ki; Reuters Enstitüsü’nün 2023 yılında yayınlamış olduğu ‘Dijital Haber Raporu’na göre, dünya genelinde haber araştırmasına katılan bireylerin yüzde 25’inin internet sitelerindeki haberleri ve haber yorumlarını, yüzde 31’inin ise sosyal medya platformlarındaki haberleri ve haber yorumlarını okuduğu tespit edilmiştir (Newman ve diğerleri, 2023). Haberleri birden fazla kaynaktan (gazete, televizyon, internet siteleri, sosyal medya araçları vb.) tüketen insanların habere bağımlılıklarının arttığı, bu bağımlılığın artışında çeşitlenen medya araçlarının etkisinin olduğu belirtilmektedir. Bu durum haber bağımlılığının ve gelişen dijital teknolojiler ile çevrim içi haber bağımlılığının, davranışsal bağımlılıklar altında yer alan dijital bağımlılık kapsamında ele alınabileceğini göstermektedir (Kakunje ve diğerleri, 2021, ss. 185-186).

Haber, yakın bir zamanda gerçekleşmiş bir durum ya da gerçekleşme ihtimali yüksek olan bir olayla ilgili bilgi olarak değerlendirilmektedir. Gazete, radyo, televizyon ve internetteki son gelişmelere ilişkin rapor olarak nitelendirilen haber, dışarda bilinmeyen, halkın büyük ilgisini çeken, dinleyenlerde büyük merak uyandıran bir gelişme olarak tanımlanmaktadır (Tokgöz, 2022; Girgin, 2002, ss. 2-4; Tanikawa, 2017). Özü itibarıyla haber, güncel olaylar hakkında daha önce bilinmeyen belirli bilgilerin iletilmesidir. İnsanların politika, spor, polis adliye, terör gibi konulara olan ilgisi haber alışkanlıklarını önemli ölçüde etkilemektedir. Bireylerin sürekli haber içeriklerini tüketme davranışları belirli bir süre sonra bağımlılık davranışının oluşumuna neden olmaktadır (Ishaq ve diğerleri, 2021, s. 2). Günümüzde dijital medyanın gelişmesiyle birlikte bireylerin haberleri hem geleneksel medya hem de yeni medya araçlarından sürekli tüketmelerinin habere bağımlılığına zemin oluşturduğuna yönelik kabuller bulunmaktadır (Kakunje ve diğerleri, 2021, ss. 185-186).

Haber bağımlılığı, bireyin haberleri izleme, dinleme ve takip etmesinden zevk almasıdır. Bu zevk alma duygusu bireyin sürekli haber takip etme davranışını pekiştirmektedir. Yoğun haber tüketimi bireylere tatmin duygusu verse de onların günlük rutinlerini bozmalarına ve önemli görev ve sorumluluklarını aksatmalarına neden olmaktadır (Ishaq ve diğerleri, 2021, s. 14). Haber bağımlılığının oluşmasında önemli etkenin elektronik medyanın gelişmesi ve çeşitlenmesi işaret edilmektedir. Çünkü geleneksel medya araçlarıyla bireylerin habere ulaşımalarının sınırlı olduğu ancak yeni medya araçlarının gelişimiyle bunun ortadan kalktığı savunulmaktadır. Bunun yanında mobil teknolojiler ile habere ulaşım da daha kolaylaşmıştır. Çünkü haberler mobil metin mesajları olarak anlık ya da saat başı olacak şekilde paylaşılmaktadır. Bu durum belirli bir süre sonra haber bağımlılığı haline gelerek bireyin hayatını olumsuz anlamda etkileyebilmektedir (Pavlina, 2006, akt. Ishaq ve diğerleri, 2021, s. 2).

Haber bağımlılığı davranışsal bağımlılık kapsamında ele alınabilecek bir alt

tür olarak değerlendirilebilmektedir. Davranışsal bağımlılık, bir kişinin gerçekleştirdiği hareket ya da aktivitenin onu psikolojik, sosyolojik ve fizyolojik olarak olumsuz etkilemesi ama kişinin bu davranışı bırakma isteği duymasına rağmen bırakmamasıdır. Birey bu durumda hem kendisini hem de çevresini olumsuz etkilemektedir. Ancak davranışı gerçekleştirme halinden de vaz geçememektedir. Davranışsal bağımlılıklar genellikle bireyin eylemi yapmadan önce gerilmesi ve uyarılması ile eylemi yaptıktan sonra zevk, memnuniyet ve rahatlama hissetmesi ile anlatılmaktadır. Amerikan Psikoloji Derneği'nin (APA) yayınlamış olduğu *Mental Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı*'na (DSM) göre davranışsal bağımlılıklar, "bireyin bir davranış ile meşgul olması, davranışı kontrol etme kabiliyetinin azalması, davranışı daha sık ve fazla yaparak davranışa tolerans oluşturma, davranışı yapmaktan kaçınma ya da geri çekinilmesinde dirilme yaşanması, davranışın gerçekleştirilmesi durumunda olumsuz psikolojik sonuçların ortaya çıkması" şeklinde nitelendirilmektedir (Şahin ve Günüş, 2020, ss. 6-7).

Teknoloji bağımlılığı, alışveriş bağımlılığı, spor bağımlılığı, yeme bağımlılığı ve kumar bağımlılığı davranışsal bağımlılık türleri arasında yer almaktadır. Özellikle teknoloji bağımlılığının türleri arasında yer alan internet bağımlılığı, dijital oyun bağımlılığı, akıllı telefon bağımlılığı ve sosyal medya bağımlılığı gibi bağımlılıklar son yıllarda bireyler arasında görülen ve üzerine araştırmalar yapılan bağımlılık türleri olarak karşımıza çıkmaktadır (Yeşilay, 2022). Sosyal medya platformlarının kullanım yoğunluğu ve akıllı telefonların bu platformları destekleyen mobil cihazlar olarak insanların hayatında olması ilgili bağımlılık türlerinin sınırlarını genişletmiştir. Akıllı telefonlarla günün her anında ve her yerde sosyal medya uygulamaları üzerinden bilgi ve haber akışı sağlanmaktadır. Bu durum kullanıcıların sürekli bilinçli ya da bilinçsiz olarak habere maruz kalmalarına neden olmaktadır. Böylesi bir döngü de bir süre sonra haber bağımlılığı dolayısıyla çevrim içi haber bağımlılığına yol açmaktadır. Dolayısıyla teknoloji bağımlılığı alt türleri arasına çevrim içi haber bağımlılığı da eklenebilmektedir. Haberlerin yoğunluğunun içerikleri düşünüldüğünde bu bağımlılık türünün bireyin hem günlük rutinini hem de psikolojisini olumsuz etkileyeceği öngörülebilir.

Haberlerin genel olarak ölüm, şiddet, savaş, afet, kaza gibi olumsuz temalar üzerine kurgulandığı düşünüldüğünde, devamlı olarak habere "gönüllü ve yoğun" bir biçimde maruz kalan haber bağımlısı bireylerin George Gerbner'in meşhur ifadesiyle "vasat dünya sendromu" yaşamaları da olasıdır. Daha açık bir ifadeyle yoğun haber bombardımanı altında kalan bireylerin, burada gördükleri içeriklerin olumsuzluğundan hareketle gerçek dünyayı olduğundan daha acımasız, vasat ve kötü bir yer olarak görmeye başlaması söz konusu bağımlılığın bireyde yarattığı bir diğer olumsuz durumdur. Ayrıca sürekli olarak haberleri kontrol etme dürtüsü olan kişilerin stres, kaygı ve sağlık sorunları yaşama olasılığının daha yüksektir. Nitekim McLaughlin, Gottlieb ve Mills (2023, s. 2687), de bu tarz kişilerin duygusal sıkıntılarını hafifletmek için haberleri takıntı haline getirdikleri ve günün her saati güncellemeleri kontrol ettikleri bir kısır dön-

gü içinde bulduklarını ifade etmektedirler.

Sosyal Merak, FoMO ve Çevrim İçi Haber Bağımlılığı Arasındaki İlişki

Sosyal merak, çevre ve içindeki insanlar hakkında daha fazla bilgi edinmenin bir yolu, aynı zamanda hayatta kalmak için büyük ölçüde karmaşık bir ortamın farklı yönlerini doğru bir şekilde anlamının da bir yoludur (Zahoor, 2022, s. 68). Bu haliyle günümüzde insanlar sosyal meraklarını gidermek için daha fazla dijital araç kullanmakta, aşırı kullanım da beraberinde bağımlılık riskini artırmaktadır. Örneğin Pakistan'daki 405 genç yetişkin üzerinde yürütülen bir araştırma, sosyal merakın sosyal medya bağımlılığını pozitif anlamalı bir biçimde yordadığını göstermektedir. Katılımcıların sosyal merak düzeyi arttıkça dijital bağımlılık düzeylerinde de bir artış yaşanmaktadır (Zahoor, 2022). Sosyal medya kullanıcıların, sosyal merakın gelişmeleri kaçırma korkusunun (FoMO) üzerindeki rolünün araştırıldığı, amaçlı örnekleme tekniği kullanılarak seçilen 183 ergen sosyal medya kullanıcısı üzerinde yapılan lisansüstü tez araştırmasında, sosyal merakın gelişmeleri kaçırma korkusu üzerinde anlamlı etkisinin olduğu bulunmuştur. Modelde sosyal merakın gelişmeleri kaçırma korkusu üzerindeki etkisi yüzde 16,4 olarak tespit edilmiştir (İrlanti, 2021, akt., Zahoor, 2022).

Bazı insanlar çevrim içi dünyayı her terk ettiğinde önemli bilgileri kaçırma korkusu yaşayabilmekte (Barry & Wong, 2020, s. 2953); söz konusu bilginin eksikliği ise beraberinde huzursuzluk, kaygı, stres ve hayal kırıklığı yaratabilmektedir (Brailovskaia & Margraf, 2024). Daha fazla FoMO'ya sahip kişilerin bildirimlere karşı daha tetikte olabileceği ve dikkat kaynaklarının bir kısmının meşgul olması nedeniyle, bunun daha fazla dikkat dağılmasına ve daha zayıf konsantrasyona yol açabileceği varsayılmıştır (Rozgonjuk ve diğerleri, 2020). Yüksek düzeyde FoMO, aynı zamanda bireylerin zihinsel ve fiziksel sağlığını olumsuz yönde etkileyebilecek sorunlu başa çıkma stratejilerinin gelişmesine neden olabilir (Baker ve diğerleri, 2016; Dempsey ve diğerleri, 2019). Bu tür stratejilerden biri ise sosyal medyanın aşırı kullanımınıdır (Rozgonjuk ve diğerleri, 2020; Wegmann ve diğerleri, 2017). Öyle ki son yıllarda araştırmacılar (Al-Menayes, 2016; Baker ve diğerleri, 2016; Ş. Balci & Bal, 2022; Blackwell ve diğerleri, 2017; Buglass ve diğerleri, 2017; Fabris ve diğerleri, 2020; Gil ve diğerleri, 2015; Oberst ve diğerleri, 2017; Sultan, 2021; Wegmann ve diğerleri, 2017) FoMO'nun internet, sosyal medya ve akıllı telefonlar gibi dijital araçların aşırı kullanımıyla ilişkili olduğunu savunmaktadır.

Bunlar içerisinde Baker ve arkadaşları, üniversite öğrencilerinden elde ettikleri verilere dayanarak, daha yüksek FoMO seviyesinin, sosyal medyada geçirilen zamanla pozitif yönde ilişkili olduğunu tespit etmiştir (2016, s. 275). Pakistan'daki genç yetişkinler üzerinde yürütülen bir diğer çalışmada da FoMO'nun sosyal medya bağımlılığı üzerinde pozitif yönde anlamlı etkisi belirlenmiştir (Zahoor, 2022). Bu bulgu, FoMO'nun sosyal medya bağımlılığını dolaylı olarak etkilediğini belirten Sultan (2021) ile Blackwell ve arkadaşlarının (2017) araştırmalarıyla uyumludur. Franchina ve arkadaşları da FoMO'nun,

gençlerin sosyal medya kullanımını açıklayan önemli bir faktör olduğuna vurgu yapmaktadır (Franchina ve diğerleri, 2018). FoMO ve kişilik özellikleri üzerine yapılan bir başka araştırma, FoMO'nun takipçi sayısı, sosyal medya bağımlılığı eğilimleri ve hatta katılımcıların takip ettiği toplam hesap sayısı gibi *Instagram* kullanımına yönelik pozitif etkiye sahip tutumların olduğunu tespit etmiştir (Moore & Craciun, 2021).

Bir başka noktada FoMO güçlü bir duygu olduğu için; kişilik, motivasyon ve tutum gibi bazı değişkenlerin, davranış üzerindeki etkisine aracılık etmesi beklenmektedir. Dolayısıyla FoMO literatürü, iki değişken arasında tam olarak açıklanamayan ilişkilerde, FoMO'nun önemli bir rolü olduğunu göstermiştir (Özcan & Koç, 2022, s. 12). Örneğin Yuan ve arkadaşlarının (2021) Çinli bireyler üzerinde yürüttüğü bir çalışmada, FoMO'nun, depresif belirtiler ile problemlili akıllı telefon kullanımı arasındaki ilişkiye kısmen aracılık ettiği tespit edilmiştir. Akçakese (2023) yürüttüğü çalışmada, sosyal medya bağımlılığının zaman tutumuna etkisinde FoMO'nun aracılık rolüne vurgu yapmaktadır. Przybylski ve diğerleri (2013), düşük düzeydeki psikolojik ihtiyaç doyumu ile sosyal ağ katılımı arasındaki ilişkide FoMO'nun aracılık ettiğini belirtirken; Blackwell ve arkadaşları (2017), bağlanma stili ile sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkide FoMO'yu aracı olarak belirlemiştir. Yine bir başka çalışmada FoMO'nun, artan sosyal medya kullanımı ile azalan benlik saygısı arasındaki ilişkiye aracılık ettiği ortaya konulmuştur (Buglass ve diğerleri, 2017).

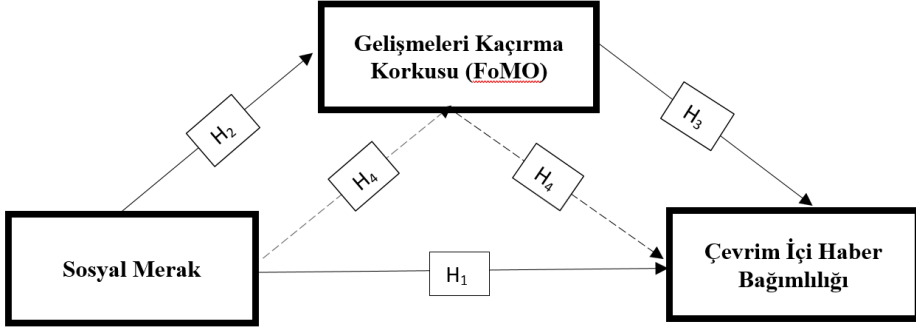
Yöntem

Sosyal merakın çevrim içi haber bağımlılığı üzerindeki etkisini tespit etme temel amacının yanında sosyal merakın FoMO'nun çevrim içi haber bağımlılığı üzerindeki etkisinin belirlenmesi alt amaçları üzerine tasarlanan bu araştırma, nicel araştırma yöntemi üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Araştırma modeli

Bu çalışmada birden fazla değişken arasındaki etkileşimi belirleyen ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır (Şimşek, 2012). Bu model iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkileri belirlemek ve nedensel etkilerini araştırmak için tercih edilmektedir (Fraenkel ve diğerleri, 2012). Araştırmanın temel amacı ise, örneklemden kişiler sosyal merak düzeylerinin çevrim içi haber bağımlılığı üzerindeki etkisini ortaya koymaktır. Sosyal merakın FoMO üzerindeki etkisi ile FoMO'nun çevrim içi haber bağımlılığı üzerindeki etkisini belirlemek, araştırmanın alt amaçları arasında yer almaktadır.

Şekil 1. Araştırma modeli

Literatür tartışmaları ve yukarıdaki model ışığında; bu çalışmada test edilmek üzere dört hipotez oluşturulmuştur:

H₁: Sosyal merakın çevrim içi haber bağımlılığı üzerinde pozitif yönde anlamlı etkisi bulunmaktadır.

H₂: Katılımcıların sosyal merak düzeylerinin FoMO davranışları üzerinde pozitif yönde anlamlı etkisi vardır.

H₃: Katılımcıların FoMO davranışlarının çevrim içi haber bağımlılığı üzerinde pozitif yönde anlamlı etkisi vardır.

H₄: Sosyal merak ile çevrim içi haber bağımlılığı ilişkisinde FoMO'nun aracılığı bulunmaktadır.

Araştırmanın evreni ve örneklemi

Araştırmanın evrenini; 2023-2024 ders yılı ikinci döneminde Konya merkezdeki Selçuk Üniversitesi (SÜ) (67.788), Necmettin Erbakan Üniversitesi (NEÜ) (38.460) Konya Teknik Üniversitesi (KTÜN) (13.102), KTO Karatay Üniversitesi (8.790) ve Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi (KGTÜ) (1.325) eğitimlerini sürdüren toplamda 129.465 öğrenci oluşturmaktadır (YÖK ATLAS, 2023). Araştırma evreninden örnekleminin belirlenmesinde, evrende bulunan öğrencilerin araştırma örneklemine seçilme ihtimalinin eşit ve özgür olduğu *Basit Rastgele (Tessadüfi) Örnekleme* türü esas alınmıştır (Balcı, 2015). Araştırma evrenini temsil etme yeterliliğine sahip öğrenci sayısı, yüzde 95 güven aralığında en az 383 katılımcı olarak hesaplanmıştır (Yazıcıoğlu & Erdoğan, 2004). Bu araştırmanın örneklemini ise, 418 gönüllü üniversite öğrencisi oluşturmaktadır.

Örneklemdaki öğrencilerin yüzde 48,6'sı erkek, yüzde 51,4'ü ise kadındır. Katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin dağılımın fark testi yapılabilecek oranda olduğu görülmektedir.

Bu çalışma kapsamında görüşüne başvuru alanların yüzde 34,4'ü Selçuk Üniversitesi, yüzde 28'i Necmettin Erbakan Üniversitesi, yüzde 17'si Konya Teknik

Üniversitesi, yüzde 12,7'si KTO Karatay Üniversitesi ve yüzde 7,9'u Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi öğrencisidir.

Veri toplama araçları

Sosyal Merak Ölçeği (Social Curiosity Scale-SCS): Britta Renner (2006) tarafından geliştirilen ölçek, 9 madde ve 5'li Likert tipinde Genel Sosyal Merak ile Gizli Sosyal Merak olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Genel Sosyal Merak faktörü, diğer insanların nasıl davrandığı ve hissettiği hakkında yeni bilgilerin edinilmesine yönelik geniş ilgiyi ifade etmektedir. Gizli Sosyal Merak başlıklı ikinci bir faktör, öncelikle göze çarpmayan veya gizli keşfedici davranışlarla elde edilen kişilerarası bilgilere ilgiyi ifade eden maddelerden meydana gelmektedir (Renner, 2006, s. 314). Ölçüm aracının Türkçeye uyarlamasını Elban ve Aslan (2022) gerçekleştirmiştir. Lisans ve Lisansüstü öğrencilerden oluşan bir örneklem üzerinde yapılan çalışmada, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonucunda, Sosyal Merak Ölçeği'nin yapı geçerliliği ve güvenilirliği ortaya konulmuştur. Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı ölçeğin tamamı ve alt ölçekleri için ,83 ile ,85 arasında değişmektedir.

Gelişmeleri Kaçırma Korkusu (Fear of Missing Out-FoMO) Ölçeği: Przybylski ve arkadaşları (2013) tarafından geliştirilen ölçek, 5'li Likert tipinde (1= Hiç Doğru Değil, 5= Aşırı Şekilde Doğru), tek boyutlu ve 10 ifadeden oluşmaktadır. Ölçek toplumsal yaşamda bireylerin özellikle sosyal olayları kaçırmaktan korkma derecesini ölçmek için geliştirilmiştir. Kısa ve kolay uygulanabilir bir değerlendirmeye sahip olan ölçek, düşük, orta ve yüksek düzeyde gelişmeleri kaçırma korkusunu belirlemede kullanılmaktadır. Ölçekte puanlar tüm maddelerin ortalaması alınarak hesaplanmaktadır. Yüksek puanlar daha fazla kaçırma korkusuna, düşük puanlar ise daha az kaçırma korkusuna işaret etmektedir. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Araştırmacılar ölçeğin yüksek iç tutarlılık ($\alpha = ,82$) gösterdiğini ifade etmektedir (Przybylski ve diğerleri, 2013). Türkçe uyarlaması Gökler ve diğerleri (2016) tarafından yapılan ölçeğin, Cronbach Alpha ,81 olarak bulunmuştur.

Çevrim İçi Haber Bağımlılığı Ölçeği (Online News Addiction Questionnaire- ONAQ): ONAQ, çevrim içi bağlamda aşırı haber tüketimini incelemek amacıyla Shabahang, Aruguete ve Shim (2021) tarafından geliştirilmiştir. Ölçekte yer alan 9 madde, 5'li Likert türünde (1= Kesinlikle Katılmıyorum, 5= Kesinlikle Katılıyorum) değerlendirilmektedir. Yüksek puan alınması bağımlılık riski yüksek haber tüketimine işaret etmektedir. Çalışmada gelecek kaygısı, haberleri kaçırma korkusu ve kişilerarası güven, çevrim içi haber bağımlılığı ile ilişkilendirilmiştir. Açıklayıcı faktör analizi, toplam varyansın yüzde 51.47'sini açıklayan 9 maddelik tek faktörlü bir model önermiştir. Doğrulayıcı faktör analizi bu tek faktörlü modelin desteklendiğini göstermiştir. 503 katılımcıdan oluşan bir örneklem üzerinde yapılan çalışma sonucunda, çevrim içi haber bağımlılığı ölçeğinin kabul edilebilir iç tutarlılık güvenilirliğine (Cronbach Alfa= ,92)

sahip olduğu ortaya konulmuştur. Ölçeğin Türkçeye uyarlamasının yapılması için ölçeği geliştiren yazarlardan izin alınmıştır. Dil geçerliliği açısından ölçek, İngilizce alanında uzman 4 farklı akademisyen tarafından inceltirilmiş ve akabinde 150 üniversite öğrencisi üzerinde pilot uygulama yapılmıştır. Öğrencilerden elde edilen veriler doğrultusunda istatistik programda yapılan ölçek yapısını ortaya koymak için yapılan analizler sonucunda Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) katsayısı (.872) ve Bartlett Testi kullanılarak Ki-Kare değeri (= 956,38; $p < .001$) ortaya konulmuştur. AFA analizi sonucunda ölçeğin tek boyutlu yapısı toplam varyansın yüzde 41,22'sini açıklamakta; 9 maddenin faktör yükleri ,498-,727 arasında değişmektedir. Bu çalışmada Türkçe versiyonu kullanılan ölçeğin Cronbach Alpha değeri ,81 bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe versiyonu için ,81'dir.

Katılımcı Demografik Bilgi Formu. Bu kısımdaki sorular, araştırmaya katılanların cinsiyeti ve yaşı gibi bilgilerin yanı sıra, öğrenim gördüğü üniversiteyi ve sosyal medya kullanım alışkanlıklarını ve tercihlerini belirlemeye yönelik olarak tasarlanmıştır.

Verilerin analizi ve kullanılan testler

Araştırma verilerinin toplanma tarihi 1 Aralık -15 Aralık 2023'tür ve veriler katılımcılarla yüz yüze ve çevrim içi anket yoluyla toplanmıştır. SPSS 26.0 paket programı kullanılarak elde edilen veriler bilgisayar ortamında analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında öncelikle verilerin normal dağılım sağlayıp sağlamadığını belirleyebilmek amacıyla çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Buna göre; Sosyal Merak Ölçeğinin Çarpıklık (*Skewness*) ,141 ve Basıklık (*Kurtosis*) ,238; FoMO'nun Çarpıklık (*Skewness*) ,142 ve Basıklık (*Kurtosis*) ,238 ve Çevrim İçi Haber Bağımlılığı Ölçeğinin ise Çarpıklık (*Skewness*) -,042 ve Basıklık (*Kurtosis*) -,157 olduğu tespit edilmiştir. Değerlerin -1 ile +1 (Tabachnick & Fidell, 2013; Terzi, 2019) arasında bulunması, ölçek verilerinin normal dağılım gösterdiğine işaret etmektedir. Ölçeklerin normal dağılım gösterdiği anlaşıldığından parametrik testlerin seçilmesine karar verilmiştir. Bunlarla beraber ölçek puanlarının cinsiyete göre farklılık göstermediğini belirlemede *Bağımsız Örneklem T Testi*'ne; ölçekler arasındaki ilişkiyi gücü ve yönünü ortaya koymak için *Pearson Korelasyon Analizi*'ne başvurulmuştur. Ölçeklerin birbiri üzerindeki etkilerini tespit etmek için *Yol Analizinden (Yapısal Eşitlik Modeli-YEM)* yararlanılmıştır. Sosyal merak ile çevrim içi haber bağımlılığı arasındaki ilişkide FoMO'nun aracılık rolü, *Hayes Process Yöntemi* ile mercek altına alınmıştır.

Etik Kurul İzinleri

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarını geliştiren ve Türkçeye uyarlayan araştırmacılardan gerekli izinler e-posta yoluyla alınmış ve bu belgeler etik kurul izin formu içinde sunulmuştur. Araştırmada yer alan değişkenlerin ve soruların, evrende yer alan öğrencilerin eğitim-öğrenim süreçlerini, sosyal

ve psikolojik durumlarını olumsuz etkilemeyeceğine ilişkin Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Etik Kurulu'ndan 27.10.2023 tarihli E-626851 sayılı belge ile araştırma izni alınmıştır.

Araştırma Bulguları

Bu bölümde, araştırmada sosyal medya kullanım alışkanlıkları ile ölçeklerin güvenilirlik ve geçerlilik analizlerine, ölçeklerin betimleyici istatistikleri, korelasyon analizi ve fark testleri ile araştırma modelinde gösterilen üç değişken arasındaki etki analizi sonuçlarına yer verilmektedir.

Sosyal medya kullanım alışkanlıkları

Katılımcıların günlük sosyal medya kullanım sürelerinin betimleyici istatistiği incelendiğinde ise en düşük 15 dk., en yüksek 900 dk. sosyal medya karşısında zaman geçirdikleri tespit edilmiştir. Örneklemdeki üniversite öğrencilerinin gün içinde sosyal medya kullanım süresinin ortalaması 263,5 dakikadır.

Tablo 1. SMK amaçlarının betimleyici istatistiği

Sosyal Medya Kullanım Amaçları	N	Min.	Max.	$\bar{X}$	SD
Anlık olay ve gelişmeleri takip etmek	418	1,00	5,00	3,89	,92
Eğlenmek ve rahatlamak	418	1,00	5,00	3,88	,96
Merakımı gidermek	418	1,00	5,00	3,63	,98
Boş zamanları değerlendirmek	418	1,00	5,00	3,63	1,01
Sosyal etkileşimde bulunmak	418	1,00	5,00	3,50	1,08
Kendimi özgürce ifade edebilmek	418	1,00	5,00	3,04	1,28
Bilgi ve içerik paylaşımında bulunmak	418	1,00	5,00	3,03	1,18
İlgi alanlarıma uygun gruplara katılmak	418	1,00	5,00	3,00	1,25
Başkasının paylaşımlarına bakmak/yorum yapmak	418	1,00	5,00	2,72	1,17

Araştırma sorularına cevap veren üniversite öğrencileri anlık olayları ve gelişmeleri takip etmek ($\bar{X} = 3,89$) için sosyal medyayı daha çok kullandıklarını

dile getirmektedir. Bunun yanında eğlenmek ve rahatlamak ($\bar{X}= 3,88$), merakı gidermek ($\bar{X}= 3,63$) üniversite öğrencileri sosyal medyaya yönelten nedenler olarak ön plana çıkmaktadır.

Ölçeklerin güvenilirlik ve geçerlilik analizleri

Güvenilirlik analizi sonuçları mercek altına alındığında Sosyal Merak Ölçeği için Cronbach Alpha= ,75; FoMO Ölçeği için ,80 ve Çevrim İçi Haber Bağımlılığı Ölçeği için ,81 değerleri ortaya çıkmaktadır. Araştırma modelinde yer alan üç ölçek için de güvenilirlik katsayısı oldukça tatmin edicidir.

Tablo 2. Sosyal merak, FoMO ve Çevrim İçi Haber Bağımlılığı Ölçeği güvenilirlik ve geçerlilik analizleri

Ölçekler	Madde Sayısı	Faktör Yüğü	Cronbach's α	CR	AVE
SM Ölçeği	10	,56 - ,77	0,75	0,90	0,48
FoMO Ölçeği	10	,49 - ,76	0,80	0,85	0,46
ÇHB Ölçeği	9	,49 - ,72	0,81	0,86	0,49

SM= Sosyal Merak, FoMO= Gelişmeleri Kaçırma Korkusu; ÇHB= Çevrim İçi Haber Bağımlılığı.

Araştırmada yararlanılan Sosyal Merak, FoMO ve Çevrim İçi Haber Bağımlılığı Ölçeklerinin yakınsak geçerlilikleri için AVE ve CR değerleri incelenmiştir. Sosyal Merak Ölçeğinin AVE değeri 0,48 ve CR ise 0,90'dır. FoMO için AVE= 0,46 ve CR= 0,85 sonucu ortaya çıkmıştır. Çevrim İçi Haber Bağımlılığı Ölçeğinin AVE'si 0,49 ve CR'si 0,86 olarak belirlenmiştir. Mevcut literatür ölçeklerin AVE> 0,50 ve üzeri, CR> 0,70 ve üzeri olmasının yanında CR'nin AVE'den daha yüksek olması gerekliliğinin altını çizmektedir (Byrne, 2016; Eskiler & Altunışık, 2017; Fornell & Larcker, 1981). Ancak yapılan analizler sonucunda CR'nin 0,60'den yüksek olması durumunda AVE'nin 0.50'den küçük olmasının sorun oluşturmayacağını işaret etmektedir (Hair ve diğerleri, 2010). Öyle ki tabloya göre, araştırma değişkenlerini oluşturan ölçüm araçlarının güvenilirlik ve geçerlilik değerlerinin analiz için uygundur.

Tablo 3. Sosyal Merak, FoMO ve Çevrim İçi Haber Bağımlılığı Ölçeklerinin DFA sonuçları

Ölçek/Model	χ^2	df	χ^2/df	P	RM-SEA	GFI	CFI	SRMR
SM Ölçeği	70,08	33	2,27	,00*	,05	,96	,96	,05
FoMO Ölçeği	99,41	31	3,20	,00*	,07	,95	,94	,05
ÇHB Ölçeği	74,15	26	2,85	,00*	,06	,96	,94	,04

Not: RMSEA= Root Mean Square Error of Approximation; GFI= Goodness of Fit Index; CFI= Comparative Fit Index; SRMR= Standardized Root Mean Square Residual.

* $p < ,001$

Çalışma kapsamında ölçeklerin yapı geçerliliğini sağlamak için ise DFA uygulanmıştır. DFA sonucunda, ölçüm araçlarının tek boyuttan oluştuğu ve kabul edilebilir uyum değerlerine sahip olduğu (Hooper ve diğerleri, 2008; Meydan & Şeşen, 2011; Simon ve diğerleri, 2010) ve bu sayede ölçek yapılarının doğrulandığı (Hu & Bentler, 1999) sonucu ortaya çıkmaktadır.

Ölçeklerin betimleyici istatistikleri, korelasyon analizi ve fark testleri

Araştırma sorularına cevap veren üniversite öğrencilerinin sosyal merak düzeylerini ölçmek için 4'lü Likert tipinde 10 maddeden oluşan Sosyal Merak Ölçeği'nin ifadeleri toplanarak tek bir değişkene dönüştürülmüştür. Yapılan merkezi eğilim ölçüm testine göre katılımcıların en az 10 puan, en fazla 40 puan, aldıkları görülmüştür. Buna göre, katılımcıların sosyal merak seviyelerinin ortalaması 27,17 olarak çıkmıştır.

Tablo 4. Sosyal Merak, FoMO ve Çevrim İçi Haber Bağımlılığı Ölçeklerinin betimleyici istatistik analizi sonuçları

Ölçekler	Betimleyici İstatistikler		
	Min.	Max.	$\bar{X}$
1. SM ¹	10	40	27,17
2. FoMO ²	10	48	26,97
3. ÇHB ³	9	41	23,37

Not: ¹SM= Sosyal Merak Ölçeği,
²FoMO= Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği;
³ÇHB= Çevrim İçi Haber Bağımlılığı Ölçeği

** $p < ,01$

Katılımcıların yaşanan gelişmeleri kaçırma korkusu düzeylerini anlamak için yapılan FoMO ölçüm aracı üzerinde yapılan analiz sonuçlarına göre katılımcıların FoMO ölçeğinden en az 10 puana, en çok 48 puan aldıkları görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin FoMO düzeyi ortalaması ise 26,97 olarak bulunmuştur.

Katılımcıların Çevrim İçi Haber Bağımlılığı Ölçeğindeki maddelere toplamda en az 9, en fazla 41 puan verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların Çevrim İçi Haber Bağımlılığı ortalaması 23,37 olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlarla örneklemedeki üniversite öğrencilerinin çevrim içi haber bağımlılığı düzeyinin çok da yüksek olmadığı söylenebilir.

Tablo 5. Sosyal Merak, FoMO ve Çevrim İçi Haber Bağımlılığı Ölçeklerinin korelasyon analizi sonuçları

Ölçekler	Betimleyici İstatistikler		
	1	2	3
1. SM ¹	-	,49**	,29**
2. FoMO ²		-	,41**
3. ÇHB ³			-

Araştırmada kullanılan üç ölçek arasındaki ilişkinin gücü ve yönü Korelasyon Analizi (Pearson r) ile değerlendirilmiştir. Buna göre Sosyal Merak ile FoMO Ölçekleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı pozitif yöndedir ve orta düzeydedir ($r= ,49; < ,70; p < ,01$). Yine benzer bir sonuç katılımcıların FoMO düzeyi ile çevrim içi haber bağımlılığı düzeyi arasında ortaya çıkmaktadır ($r= ,41, p < ,01$). Araştırma sorularına cevap verenlerin sosyal merak düzeyi arttıkça, çevrim içi haber bağımlılıklarında da bir artış yaşanmaktadır ($r= ,29, p < ,01$).

Tablo 6. Cinsiyete Göre Sosyal Merak, FoMO ve Çevrim İçi Haber Bağımlılığı düzeylerindeki farklılık

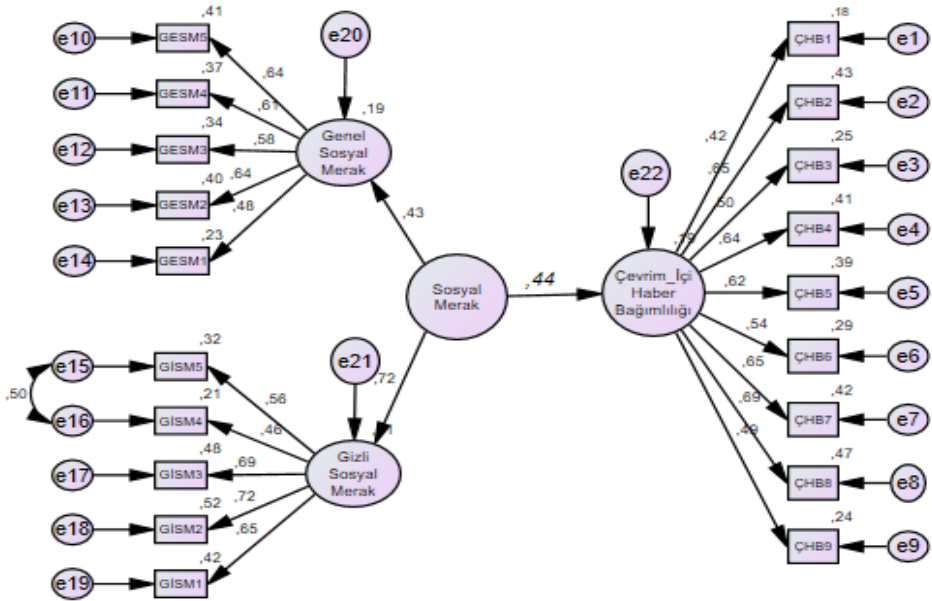
	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	t	p
SM Ölçeği	Erkek	203	26,86	1,34	,18
	Kadın	215	27,46		
FoMO Ölçeği	Erkek	203	26,72	-,75	,45
	Kadın	215	27,20		
ÇHB Ölçeği	Erkek	203	23,44	,23	,81
	Kadın	215	23,30		

Tablo 6'ya göre üniversite öğrencilerinin cinsiyeti ile sosyal merak ($t_{(416)} = -1,34; p > ,05$), FoMO ($t_{(416)} = -,75; p > ,05$) ve çevrim içi haber bağımlılığı ($t_{(416)} = ,23; p > ,05$) düzeyleri anlamlı farklılık göstermemektedir.

Etki analizleri

Bu başlık altında öncelikle sosyal merak düzeyinin, çevrim içi haber bağımlılığı üzerindeki etkisini test etmek amacıyla, Yapısal Eşitlik Modeli (Yol Analizi) uygulanmış ve sonuçları verilmiştir.

Şekil 2. Sosyal merak ve çevrim içi haber bağımlılığı yol analizi diyagramı

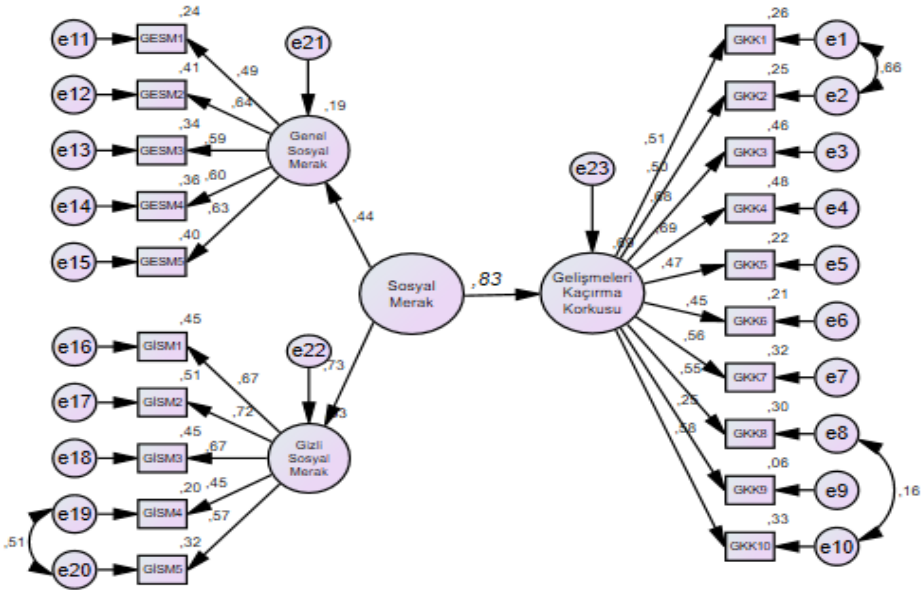
Yol analizi sonucunda sosyal merakın, çevrim içi haber bağımlılığı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı etkisinin ($\beta = ,44; p < ,00$) olduğu belirlenmiştir. Sosyal merak düzeyindeki bir birimlik artış, çevrim içi haber bağımlılığında 0,44'lük bir artışa yol açmıştır. Tahmini β değeri ile artışın yönünün belirlendiği modelin uyum değerlerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu (Hooper ve diğerleri, 2008; Meydan & Şeşen, 2011; Simon ve diğerleri, 2010) tespit edilmiştir. Modelde yer alan Sosyal Merak Ölçeğindeki e15 ile e16 gözlenemeyen değişkenlerin gösterdiği maddeler arasında iyileştirme yapılmıştır. Bu sonuçlar aynı zamanda, *Hipotez 1*'in doğrulandığını göstermektedir.

Tablo 7. Sosyal merakın çevrim içi haber bağımlılığı üzerindeki etkisine ilişkin yol analizi sonuçları

Etki	β	SH	t	p	Sonuç
SM → ÇHB	0,44	0,26	3,36	,00	Kabul
Uyum İndeksleri					
$\chi^2/df= 1,97$; RMSEA= 0,04; GFI= 0,92; CFI= 0,92; SRMR= 0,05					

Araştırma kapsamında ikinci olarak, Sosyal Merak Ölçeğinin, FoMO üzerindeki etkisi incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda sosyal merakın, FoMO üzerinde pozitif yönlü anlamlı etkisi tespit edilmiştir ($\beta = ,83$; $p < ,001$). Diğer bir ifadeyle sosyal merak düzeyindeki bir birimlik artış, FoMO üzerinde 0,883'lük bir artışı beraberinde getirmektedir. Bu artışın pozitif yönlü olduğu ise; tahmini β değeri üzerinden ortaya konulmuştur. Bu sonuçlarla *Hipotez 2* doğrulanmıştır.

Şekil 3. Sosyal Merakın ve Gelişmeleri Kaçırma Korkusu yol analizi diyagramı

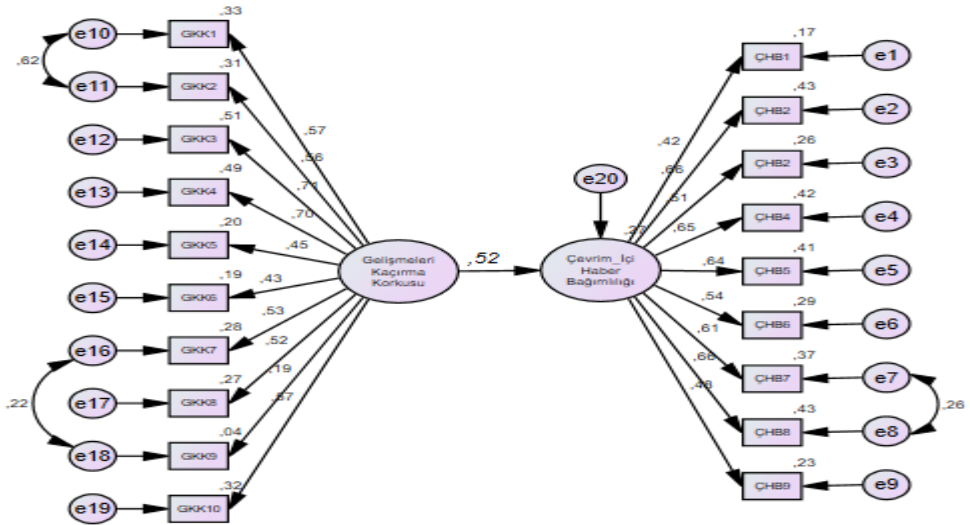
Modelde yer alan Sosyal Merak Ölçeğindeki e19 ile e20; Çevrim İçi Haber Bağımlılığı Ölçeğindeki e1 ile e2 ve e8 ile e10 maddeleri arasında iyileştirme yapılmıştır.

Tablo 8. Sosyal merakın Gelişmeleri Kaçırma Korkusu (FoMO) üzerindeki etkisine ilişkin yol analizi

Etki	β	SH	t	p	Sonuç
SM $\rightarrow$ FoMO	0,83	0,70	4,12	,00	Kabul
Uyum İndeksleri					
$\chi^2/df= 2,68$; RMSEA= 0,06; GFI= 0,90; CFI= 0,88; SRMR= 0,06					

Üçüncü Yapısal Eşitlik Modelinde (Yol Analizi) FoMO'nun (bağımsız değişken) çevrim içi haber bağımlılığı (bağımlı değişken) üzerindeki etkisi mercek altına alınmış ve elde edilen sonuçlar Şekil 4 ve Tablo 8'de sunulmuştur.

Şekil 4. Gelişmeleri Kaçırma Korkusu ve çevrim içi haber bağımlılığı yol analizi diyagramı

Analiz sonucunda FoMO'nun, çevrim içi haber bağımlılığı üzerinde pozitif yönlü anlamlı etkisi ortaya çıkmıştır ($\beta = ,52$; $p < ,001$). Bir başka anlatımla FoMO düzeyindeki bir birimlik artış, çevrim içi haber bağımlılığı üzerinde 0,52'lik artışa neden olmaktadır. Bu artışın pozitif yönlü olduğu ise; tahmini β değeri üzerinden gösterilmiştir.

Tablo 9. Gelişmeleri Kaçırma Korkusunun çevrim içi haber bağımlılığı üzerindeki etkisine ilişkin yol analizi

Etki	β	SH	t	p	Sonuç
FoMO $\rightarrow$ ÇHB	0,52	0,07	5,77	,000	Kabul
Uyum İndeksleri					
$\chi^2/df= 2,37$; RMSEA= 0,05; GFI= 0,91; CFI= 0,90; SRMR= 0,06					

Modelde bağımsız değişkeni oluşturan FoMO Ölçeğindeki e10 ile e11 ve e16 ile e18; Çevrim İçi Haber Bağımlılığı Ölçeğindeki e7 ile e8 gözlenemeyen değişkenlerin gösterdiği maddeler arasında iyileştirmeye gidilmiştir. Bu sonuçlar aynı zamanda *Hipotez 3*'ün doğrulandığına vurgu yapmaktadır.

Aracılık analizi

Bu çalışma kapsamında son olarak, sosyal merak düzeyinin çevrim içi haber bağımlılığı üzerindeki etkisinde, FoMO'nun aracılık rolü mercek altına alınmış, bu amaç doğrultusunda bir model geliştirilmiştir. *Tablo 9*'da aracı değişkenin olmadığı modelde Sosyal Merakın Çevrim İçi Haber Bağımlılığını pozitif yönde anlamlı olarak yordadığı ($\beta = ,39; p < ,00$, %95 GA [$,27 - ,52$] ortaya konulmuştur. Beta değerinin istatistiksel anlamlılığı, p-değeri ile güven aralığının alt ve üst sınırlarının aynı işarete sahip (pozitif yönlü) olmasıyla belirlenmiştir.

Şekil 5. Aracılık analizi

Sosyal merakın çevrim içi haber bağımlılığı ile ilişkisinde FoMO'nun aracılık rolünün %95 güven aralığında yapıldığı değerlerin 0'ı içermediği ($,1563 - ,3361$), model FoMO'nun aracılık ettiğine işaret etmektedir. FoMO'nun aracılık türünü belirlemek için doğrudan etki katsayısının anlamlılık durumu dikkate alınmış ve doğrudan etkinin anlamlı olduğu ve etki katsayısının düştüğü tespit edilmiştir ($\beta = ,15; p < ,00$).

Tablo 10. Sosyal Merak ile Çevrim İçi Haber Bağımlılığı İlişkisinde Gelişmeleri Kaçırma Korkusunun (FoMO) aracılık rolü analizi sonuçları (HAYES)

Aracılık Analizi			%95 Güven Aralığı (GA)		Sonuç
	β	Sd	LLCI	ULCI	
Toplam Etki SM→ÇHB	,39***	,06	,27	,52	Kabul
Doğrudan Etki SM→FoMO→ ÇHB	,15*	,06	,01	,29	Kabul
Dolaylı Etki SM→FoMO→ ÇHB	,24***	,04	,15	,33	Kısmi Aracılık Var

*** $p < ,001$; * $p < ,05$

Buna göre yapılan *Hayes Process Yöntemi*, FoMO'nun, sosyal merak ile çevrim içi haber bağımlılığı arasındaki ilişkiye kısmi aracılık ettiğini göstermektedir. Bu sonuçlarla da *Hipotez 4* doğrulanmıştır.

Tartışma ve Sonuç

Üniversite öğrencilerinden elde edilen veriler analiz edildiğinde, sosyal merakın çevrim içi haber bağımlılığı üzerindeki etkisi ortaya konulmuştur. Burada ulaşılan sonuç literatürle uyumludur (Zahoor, 2022). Günümüzde insanlar, arkadaşlarının, ailelerinin ve hatta yabancıların hayatlarında olup bitenleri öğrenme isteği doğrultusunda geçmişe göre daha çok iletişim kanallarından yararlanma isteği taşırlar. Eskiden olaylardan haberdar olmak için günlük gazeteleri takip edip, televizyondan haberleri izlerken; artık akıllı telefonlar, bilgisayarlar ya da tabletler aracılığıyla almak istediğimiz bilgilere istediğimiz an ulaşabiliyoruz. Bu kolay erişim, insanları kendi hayatlarını, sosyal medyada görülen başkalarının hayatlarıyla karşılaştırmaya zorlamakta ve bunun sonucunda insanlar, kendi hayatlarından tatminsizlik hissetmeye başlamaktadır (Özcan & Koç, 2022, s. 14). Sosyal ağlarda (*Facebook, X, Instagram* vb.) tanıdıkların veya ünlü kişilerin, özel veya kamusal hayatlarında ne yaptıkları hakkında bilgi edinme çabası genel ve gizli sosyal merakla ilişkilidir (Elban & Aslan, 2022, s. 691). Bilindiği gibi insanlar sosyal yaşamlarında çevrelerini dinleyerek, dedikodu üreterek, sosyal bilgi toplamak için özel hayatın mahremiyetini ihlal ederek sosyal meraklarını giderirler (Renner, 2006). Bu noktada internet ve sosyal medya, kullanıcılarına önemli imkânlar sunmaktadır.

Bu çalışma aynı zamanda sosyal merakın FoMO üzerindeki etkisini ortaya koyan sonuçlar sunmakta ve Irlanti'nin (2021) elde ettiği bulguları desteklemektedir. Bilindiği gibi insan varoluşundan bu yana merak duygusu ile yaşamış ve bu duyguyu hayatını en derinden etkileyen bir durum olarak sürdürmüştür.

Bu merak duygusu insanlığı her zaman bir adım öteye taşımış olsa da bireylerin başka hayatlara olan merakı bazı durumlarda kötü sonuçlara yol açmıştır. Teknolojinin bu kadar gelişmediği dönemlerde diğer insanlara olan bu merak duygusu, belli bir noktaya kadar ortadan kalksa da teknolojik araçların insanların hayatının her alanına girmesiyle insanlar giderek daha fazla merak yaşamaya başlamıştır (Tanhan ve diğerleri, 2022, s. 77). Sosyal merakın artması beraberinde, gelişmeleri kaçırma korkularında da bir artışa neden olmaktadır. Bireyler sürekli sosyal ağlara bağlanmakta ve takip ettikleri kişilerin sayfalarını, güncellemelerini, paylaşımlarını öğrenmek ve bu merakı gidermek için sürekli sosyal medya ve akıllı telefonlar gibi araçları kullanmaktadırlar (Przybylski ve diğerleri, 2013; Yang ve diğerleri, 2021).

Araştırmada üçüncü olarak, FoMO'nun çevrim içi haber bağımlılığı üzerinde pozitif yönlü anlamlı etkisi belirlenmiştir. Bu sonuç FoMO'nun internet, sosyal medya ve akıllı telefonların aşırı kullanımını üzerindeki etkisini inceleyen önceki literatürle (Al-Menayes, 2016; Baker ve diğerleri, 2016; Ş. Balcı & Bal, 2022; Blackwell ve diğerleri, 2017; Buglass ve diğerleri, 2017; Fabris ve diğerleri, 2020; Gil ve diğerleri, 2015; Oberst ve diğerleri, 2017; Sultan, 2021; Wegmann ve diğerleri, 2017) benzerlik göstermektedir. FoMO, psikolojide yepyeni bir kavram olmasa da dijital teknolojinin artan önemiyle birlikte özellikle bilim çevrelerinde daha sık tartışılmaya başlanmıştır. Sosyal ağ sitelerine (SNS'ler) artan ilgi ve internete sınırsız erişim sağlayan dijital cihazların artan popülerliği, gençler ve genç yetişkinler arasında başkalarının yaptıklarıyla sürekli bağlantı halinde kalma konusunda dürtüsel bir arzuyu ortaya çıkarmaktadır. Örneğin, mobil cihazların her yerde bulunması, bireylerin sosyal medyaya kalıcı olarak erişmesine olanak tanımaktadır. Böylece başkalarıyla herhangi bir zamanda etkileşime girmeyi ve onların aktivitelerini sürekli olarak kontrol etmeyi mümkün kılmaktadır (Choi ve diğerleri, 2015; Metin-Orta, 2020; Oberst ve diğerleri, 2017; Wegmann ve diğerleri, 2017). Bu dijital araçların olumlu yönü, etkileşim için çok sayıda fırsat tanıması; olumsuz yönü ise, pratik kısıtlamalar ve sınırlı zaman göz önüne alındığında, genellikle takip edilebilecek olandan daha fazla seçenek sunmasıdır. İnternet ve sosyal medyanın bu ikili doğası, popüler olarak FoMO olarak adlandırılan gelişmeleri kaçırma korkusu kavramına olan ilgiyi artırmıştır (Przybylski ve diğerleri, 2013).

Söz konusu ilgi beraberinde dijital araçlar yoluyla bilgi edinmeyi artırmakta ve çevrim içi haber bağımlılığı sorunsalını ön plana çıkarmaktadır. Öyle ki; çevrelerinde olup biten her şeyi bilme arzusuna sahip FoMO düzeyi yüksek bireyler, aktif bir şekilde dijital araçların sunduğu faaliyetlere katılma fırsatlarını aramaktadır (Przybylski ve diğerleri, 2013). Nitekim, bilme arzusunun bireyleri zaman sınırlaması olmadan sürekli olarak internet ve sosyal medyada hareket etmeye teşvik ettiği ve bunun da bağımlılığa yol açabildiği belirtilmektedir (Abel ve diğerleri, 2016). Şunu da açıkça ifade etmek gerekir ki; FoMO ilk olarak sosyal medyaya uygulanmış olsa da bu kavram daha sonra, sosyal amaçların yanı sıra bilgi amaçlı olarak akıllı telefonların sürekli kontrol edilmesini de kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Bu nedenle, FoMO'su yüksek olanlar, en

güncel haberlerle ve en yeni güncellemelerle bağlantıda kalmak için güçlü bir ihtiyaç hissedebilmekte ve dijital cihazları aşırı şekilde kullanabilmektedirler (Hato, 2013, s. 33). Bu haliyle FoMO, problemleri sosyal medya kullanımını tetiklerken, çevrim içi haber bağımlılığı üzerinde de etkisi bulunmaktadır (Shabang ve diğerleri, 2021).

Bir başka noktada ergenler ve genç yetişkinlerde sıklıkla görülen FoMO (Barry & Wong, 2020, s. 2953), bireylerin hayatında birçok olumsuz duruma neden olabilmektedir. FoMO seviyesi yüksek olan bireyler, dijital araçlarla çok fazla zaman geçirebilmektedir. Sürekli başkalarının paylaşımlarını takip eden bireyler, sorumluluklarını yerine getirmekte zorluk çekerken, bireylerin yaşam kalitesinde ve işlevselliğinde bozulmalar meydana gelmektedir. Sorumluluklarını yerine getiremeyen bireyler de yoğun pişmanlık yaşayabilmektedir (Tanhah ve diğerleri, 2022, s. 83). Bu haliyle sosyal merakın, çevrim içi haber bağımlılığı üzerindeki etkisinde, FoMO'nun aracılık rolü söz konusudur.

Sonuç olarak bu çalışma, Türkiye'de sosyal merak ve FoMO'nun çevrim içi haber bağımlılığı üzerindeki etkisini inceleme ve bu süreçte FoMO'nun aracılık rolünü tespit etme bakımından ilk girişimlerden birini oluşturmaktadır. Ancak araştırma üniversite öğrencilerinin sunduğu verilerle sınırlıdır. Gelecekteki araştırmalar daha geniş bir örnekleme giderek, toplumun farklı kesimlerini hedef alabilir. Yine gelecekteki çalışmalarda dijital araç kullanım motivasyonlarının, çevrim içi haber bağımlılığı üzerindeki etkisi incelenebilir. Sosyal medyada yayınlanan haberlere güven algısı ile çevrim içi haber bağımlılığı arasında nasıl bir ilişkinin olduğu da cevap bekleyen sorular arasında yer almaktadır.

Kaynakça

- Abel, J. P., Buff, C. L., & Burr, S. A. (2016). Social media and the fear of missing out: Scale development and assessment. *Journal of Business & Economics Research (JBER)*, 14(1), 33-44. <https://doi.org/10.19030/jber.v14i1.9554>
- Adrian, K., & Sahrani, R. (2021). *Relationship between fear of missing out (FoMO) and problematic smartphone use (PSU) in generation z with stress as a moderator*. International Conference on Economics, Business, Social, and Humanities (ICEB-SH 2021), Jakarta, Indonesia. <https://doi.org/10.2991/assehr.k.210805.152>
- Akçakese, A. (2023). *Sosyal medya bağımlılığının serbest zaman tutumuna etkisi: Gelişmeleri kaçırma korkusunun (FoMO) aracı rolü ve ait olma ihtiyacının düzenleyici rolü*. <https://hdl.handle.net/20.500.12452/10062>
- Al-Menayes, J. J. (2016). The fear of missing out scale: Validation of the arabic version and correlation with social media addiction. *International Journal of Applied Psychology*. <https://www.semanticscholar.org/paper/The-Fear-of-Missing-out-Scale%3A-Validation-of-the-Al-Menayes/a0df0ee0a0a40a8056538cb-6106411cfbe13adf0>
- Altınok, M. (2021). Lise öğrencilerinin dijital bağımlılık ve yaşam doyumunun ince-

- lenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 19(1), 262-291. <https://doi.org/10.37217/tebd.689774>
- Andreassen, C. S., Torsheim, T., & Pallesen, S. (2014). Predictors of use of social network sites at work - A specific type of cyberloafing. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 19(4), 906-921. <https://doi.org/10.1111/jcc4.12085>.
- APA (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorder (DSM-5)* (5. Baskı). American Psychiatric Publishing.
- Bacanlı, H., & Türk Kurtça, T. (2020). Eğitim psikolojisi açısından merak: Genel bir değerlendirme. *Hayef: Journal of Education*, 17(104), 103-120. <https://doi.org/10.5152/hayef.2020.1923>
- Baker, Z. G., Krieger, H., & LeRoy, A. S. (2016). Fear of missing out: Relationships with depression, mindfulness, and physical symptoms. *Translational Issues in Psychological Science*, 2(3), 275-282. <https://doi.org/10.1037/tps0000075>
- Balci, A. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Balci, Ş., & Bal, E. (2022). Gelişmeleri kaçırma korkusu (FoMO) ile akıllı telefon bağımlılığı ilişkisinde kullanım süresinin aracılık rolü. *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, 6(2), 103-120.
- Balci, Ş., Bal, E., & Delal, Ö. (2019). Instagram kullanım alışkanlıkları ve motivasyonları ile narsisizm arasındaki ilişki üzerine bir inceleme: Selçuk Üniversitesi öğrencileri örneği. *Erciyes İletişim Dergisi*, 6(2), 955-974. <https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.543430>
- Balci, Ş., & Baloğlu, E. (2018). Sosyal medya bağımlılığı ile depresyon arasındaki ilişki: Üniversite gençliği üzerine bir saha araştırması. *Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi*. <https://doi.org/10.16878/gsuilet.500860>
- Balci, Ş., & Kaya, E. (2023). Yaşantısal kaçınma ile dijital bağımlılık ilişkisinde dijital araç kullanımının aracılık rolü. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, 44, 1-22. <https://doi.org/10.17829/turcom.1194744>
- Barry, C. T., & Wong, M. Y. (2020). Fear of missing out (FoMO): A generational phenomenon or an individual difference? *Journal of Social and Personal Relationships*, 37(12), 2952-2966. <https://doi.org/10.1177/0265407520945394>
- Bayar, B., & Budak, F. (2021). How technology addiction affects social anxiety in adolescent girls? A sample of Turkey's southeast. *Medicine Science / International Medical Journal*, 10(3), 1. <https://doi.org/10.5455/medscience.2021.02.057>
- Beard, K., W. & Wolf, E. M. (2001). Modification in the proposed diagnostic criteria for internet addiction. *Cyberpsychology & Behavior*, 4(3), 377-383.
- Blackwell, D., Leaman, C., Tramposch, R., Osborne, C., & Liss, M. (2017). Extraversion, neuroticism, attachment style and fear of missing out as predictors of social media use and addiction. *Personality and Individual Differences*, 116, 69-72. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.04.039>

- Brailovskaia, J., & Margraf, J. (2024). From fear of missing out (FoMO) to addictive social media use: The role of social media flow and mindfulness. *Computers in Human Behavior*, 150, 107984. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2023.107984>
- Buglass, S. L., Binder, J. F., Betts, L. R., & Underwood, J. D. M. (2017). Motivators of online vulnerability: The impact of social network site use and FOMO. *Computers in Human Behavior*, 66, 248-255. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.09.055>
- Byrne, B. M. (2016). *Structural equation modeling with Amos: Basic concepts, applications, and programming* (Third edition). Routledge, Taylor & Francis Group.
- Choi, S.-W., Kim, D.-J., Choi, J.-S., Ahn, H., Choi, E.-J., Song, W.-Y., Kim, S., & Youn, H. (2015). Comparison of risk and protective factors associated with smartphone addiction and Internet addiction. *Journal of Behavioral Addictions*, 4(4), 308-314. <https://doi.org/10.1556/2006.4.2015.043>
- Costa, J. J. M., Matos, A. P., Rosario, M. D. P., Ceu Salvador, M. D., Luz Vale-Dias, M. D., & Zenha-Rela, M. (2016). *Evaluating use and attitudes towards social media and ICT for Portuguese youth: The MTUAS-PY scale*. 99-115. <https://doi.org/10.15405/epsbs.2016.07.02.9>
- Dempsey, A. E., O'Brien, K. D., Tiarniyu, M. F., & Elhai, J. D. (2019). Fear of missing out (FoMO) and rumination mediate relations between social anxiety and problematic Facebook use. *Addictive Behaviors Reports*, 9. <https://doi.org/10.1016/j.abrep.2018.100150>
- Depue, R. A. (1996). A neurobiological framework for the structure of personality and emotion: Implications for personality disorders. *Major theories of personality disorder* içinde (ss. 347-390). Guilford Press.
- Digital. (2024). *Dijital 2024: 5 milyar sosyal medya kullanıcısı—We Are Social Türkiye*. <https://wearesocial.com/uk/blog/2024/01/digital-2024-5-billion-social-media-users/> adresinden erişilmiştir.
- Eitan, T., & Gazit, T. (2023). No social media for six hours? The emotional experience of Meta's global outage according to FoMO, JoMO and internet intensity. *Computers in Human Behavior*, 138, 107474. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2022.107474>
- Elban, M., & Aslan, S. (2022). The adaptation of the social curiosity scale into Turkish: A validity and reliability study. *OPUS Toplum Araştırmaları Dergisi*, 19(49), 683-695. <https://doi.org/10.26466/opusjsr.1107365>
- Eskiler, E., & Altunışık, R. (2017). Rol model alma davranışının pozitif sözlü iletişim ve satın alma niyeti üzerine etkisinde marka bağlılığının aracılık rolü. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 13(13), Article 13.
- Fabris, M. A., Marengo, D., Longobardi, C., & Settanni, M. (2020). Investigating the links between fear of missing out, social media addiction, and emotional symptoms in adolescence: The role of stress associated with neglect and negative reactions on social media. *Addictive Behaviors*, 106, 106364. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2020.106364>

- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39. <https://doi.org/10.2307/3151312>
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education* (8th ed). McGraw-Hill Humanities/Social Sciences/Languages.
- Franchina, V., Vanden Abeele, M., Van Rooij, A., Lo Coco, G., & De Marez, L. (2018). Fear of missing out as a predictor of problematic social media use and phubbing behavior among Flemish adolescents. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15(10), 2319. <https://doi.org/10.3390/ijerph15102319>
- Gil, F., Chamarro, A., & Oberst, U. (2015). (PDF) Addiction to online social networks: A question of "fear of missing out"? *Journal of Behavioral Addictions*, 4(1). https://www.researchgate.net/publication/272019742_Addiction_to_online_social_networks_A_question_of_Fear_of_Missing_Out
- Girgin, A. (2002). *Haber yazmak*. Der Yayınevi.
- Gökler, M. E., Aydın, R., Ünal, E., & Metintaş, S. (2016). Sosyal ortamlarda gelişmeleri kaçırma korkusu ölçeğinin Türkçe kayıtlarının geçerlilik ve güvenilirliğinin değerlendirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(1), 53-59.
- Griffiths, M. D. (2013). Social networking addiction: Emerging themes and issues. *Addiction Research & Therapy*, 4(5). <https://dx.doi.org/10.4172/2155-6105.1000e118>
- Hair, J. F., Black, W. C., & Babin, B. J. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective*. Pearson Education.
- Hartung, F.-M., & Renner, B. (2013). Social curiosity and gossip: Related but different drives of social functioning. *PLoS ONE*, 8(7), e69996. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0069996>
- Hato, B. (2013). *Mobile phone checking behavior out of a fear of missing out: Development, psychometric properties and test-retest reliability of a c-fomo-scale*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Faculty of Humanities Tilburg University. [https://www.semanticscholar.org/paper/\(Compulsive\)-Mobile-Phone-Checking-Behavior-Out-of-Hato-Hoetjes/2f96f25b371f03e1a1a092f0cfe2c3aa5c1ca132](https://www.semanticscholar.org/paper/(Compulsive)-Mobile-Phone-Checking-Behavior-Out-of-Hato-Hoetjes/2f96f25b371f03e1a1a092f0cfe2c3aa5c1ca132)
- Hooper, D., Coughlan, J., & Mullen, M. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *Electronic Journal of Business Research*, 6(1), 53-60. <https://doi.org/10.21427/D7CF7R>
- Hu, L., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>
- Irlanti, W. (2021). *Peran social curiosity terhadap fear of missing out pada remaja pengguna media sosial* [Undergraduate, Sriwijaya University]. <https://repository.unsri.ac.id/47785/>
- Ishaq, G., Ghayas, S., & Adil, A. (2021). Development and validation of news addiction scale. *Pakistan Journal of Psychological Research*, 36(1), 1-18. <https://doi.org/10.33824/PJPR.2021.36.1.01>

- Jiang, Z., Zhao, X. & Li, C. (2017). Self-control predicts attentional bias assessed buy online shopping-related Stroop in high online shopping addiction tendency college students. *Comprehensive Psychiatry*, 75, 14-21.
- Kakunje, A., Shetty, N., K Kumar, K., & Puthran, S. (2021). A new behavioral addiction: News addiction. *Annals of Indian Psychiatry*, 5(2), 185. https://doi.org/10.4103/aip.aip_129_20
- Karadağ, E., & Kılıç, B. (2019). Öğretmen görüşlerine göre öğrencilerdeki teknoloji bağımlılığı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 11, 101-117. <https://doi.org/10.18863/pgy.556689>
- Kurtbaş, İ. (2011). Merak(in) sosyolojisi: Psikolojik dürtü, sosyal uyaran, kültürel nosyon ve ideolojik bir konsept olarak "sosyal merak". *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 18-58.
- Kuss, D., & Griffiths, M. (2017). Social networking sites and addiction: Ten lessons learned. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 14(3), 311. <https://doi.org/10.3390/ijerph14030311>
- Kwon, M., Lee, J.Y., Won W. Y., Park, J. W., Min J. A., Hahn C., Gu X., Choi J. H., & Kim D. J. (2014). Development and validation of a Smartphone Addiction Scale (SAS). *PLoS One*, 8:e56936.
- Lam, L. T. (2014). Internet gaming addiction, problematic use of the internet, and sleep problems: A systematic review. *Current Psychiatry Reports*, 16(4), 444. <https://doi.org/10.1007/s11920-014-0444-1>
- Lin, Y. H., Chang L. R., Lee Y. H., Tseng, H. W., Kuo T. B., & Chen S. H. (2014). Development and validation of the Smartphone Addiction Inventory (SPAI). *PLoS One*, 9:e98312.
- Loewenstein, G. (1994). The psychology of curiosity: A review and reinterpretation. *Psychological Bulletin*, 116(1), 75-98. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.116.1.75>
- Männikkö, N., Billieux, J., & Käriäinen, M. (2015). Problematic digital gaming behavior and its relation to the psychological, social and physical health of Finnish adolescents and young adults. *Journal of Behavioral Addictions*, 4(4), 281-288. <https://doi.org/10.1556/2006.4.2015.040>
- Matar Boumosleh, J., & Jaalouk, D. (2017). Depression, anxiety, and smartphone addiction in university students- A cross sectional study. *PLOS ONE*, 12(8), e0182239. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0182239>
- McLaughlin, B., Gotlieb, M. R., & Mills, D. J. (2023). Caught in a dangerous world: Problematic news consumption and its relationship to mental and physical ill-being. *Health Communication*, 38(12), 2687-2697. <https://doi.org/10.1080/10410236.2022.2106086>
- Meena, P., Mittal, P., & Solanki, R. (2012). Problematic use of social networking sites among urban school going teenagers. *Industrial Psychiatry Journal*, 21(2), 94. <https://doi.org/10.4103/0972-6748.119589>

- Metin-Orta, İ. (2020). Fear of missing out, internet addiction and their relationship to psychological symptoms. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 7(1), 67-73. <https://doi.org/10.15805/addicta.2020.7.1.0070>
- Meydan, C. H., & Şeşen, H. (2011). *Yapısal eşitlik modellemesi AMOS uygulamaları*. Detay Yayıncılık. <https://www.detayyayin.com.tr/urun/yapısal-esitlik-modellemesi-amos-uygulamaları>
- Moore, K., & Craciun, G. (2021). Fear of missing out and personality as predictors of social networking sites usage: The Instagram case. *Psychological Reports*, 124(4), 1761-1787. <https://doi.org/10.1177/0033294120936184>
- Muusses, L. D., Finkenauer, C., Kerkhof, P., & Billeo, C. J. (2014). A longitudinal study of the association between compulsive internet use and wellbeing. *Computers in Human Behavior*, 36, 21-28. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.03.035>
- Nalwa, K., & Anand, A. P. (2003). Internet addiction in students: A Cause of concern. *CyberPsychology & Behavior*, 6(6), 653-656. <https://doi.org/10.1089/109493103322725441>
- Newman, N., Fletcher, R., Eddy, K., Robinson, C. T., & Nielsen, R. K. (2023). *Reuters Institute digital news report 2023*. Reuters Institute for the Study of Journalism. <https://doi.org/10.60625/RISJ-P6ES-HB13>
- Nyakundi, C.T. (2015). *Simple steps to help you overcome shopping addiction*. JD-Biz Corp Publishing.
- Oberst, U., Wegmann, E., Stodt, B., Brand, M., & Chamarro, A. (2017). Negative consequences from heavy social networking in adolescents: The mediating role of fear of missing out. *Journal of Adolescence*, 55(1), 51-60. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2016.12.008>
- Özcan, H. M., & Koç, U. (2022). The role of Fear of Missing Out (FoMO) in the relationship between personality traits and cyberloafing. *Ege Akademik Bakış (Ege Academic Review)*. <https://doi.org/10.21121/eab.987487>
- Parsa, A., & Akçora As, E. (2021). Yeni medyanın postmodern anlatımı dijitalografi: Reels videolar. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(4), 2386-2401. <https://doi.org/10.33206/mjss.927331>
- Pedrero-Esteban, L. M., & Barrios-Rubio, A. (2024). Digital communication in the age of immediacy. *Digital*, 4(2), 302-315. <https://doi.org/10.3390/digital4020015>
- Przybylski, A. K., Murayama, K., DeHaan, C. R., & Gladwell, V. (2013). Motivational, emotional, and behavioral correlates of fear of missing out. *Computers in Human Behavior*, 29(4), 1841-1848. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2013.02.014>
- Renner, B. (2006). Curiosity about People: The development of a social curiosity measure in adults. *Journal of Personality Assessment*, 87(3), 305-316. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa8703_11
- Rozgonjuk, D., Sindermann, C., Elhai, J. D., & Montag, C. (2020). Fear of Missing Out (FoMO) and social media's impact on daily-life and productivity at work: Do WhatsApp, Facebook, Instagram, and Snapchat use disorders mediate that

- association? *Addictive Behaviors*, 110, 106487. <https://doi.org/10.1016/j.add-beh.2020.106487>
- Rugai, J., & Hamilton-Ekeke, J.-T. (2016). A review of digital addiction: A call for safety education. *Journal of Education and E-Learning Research*, 3(1), 17-22.
- Shabahang, R., Aruguete, M. S., & Shim, H. (2021). Online news addiction: Future anxiety, Fear of Missing Out on news, and interpersonal trust contribute to excessive online news consumption. *Online Journal of Communication and Media Technologies*, 11(2), e202105. <https://doi.org/10.30935/ojcm/10822>
- Simon, D., Kriston, L., Loh, A., Spies, C., Scheibler, F., Wills, C., & Härter, M. (2010). Confirmatory factor analysis and recommendations for improvement of the Autonomy-Preference-Index (API). *Health Expectations*, 13(3), 234-243. <https://doi.org/10.1111/j.1369-7625.2009.00584.x>
- Sousa, A. M., Almeida, J. M., & Figueiredo, F. (2022). Metrics of social curiosity: The WhatsApp case. *Online Social Networks and Media*, 29, 100200. <https://doi.org/10.1016/j.osnem.2022.100200>
- Suler, J. (2004). Computer and cyberspace "addiction". *International Journal of Applied Psychoanalytic Studies*, 1(4), 359-362. <https://doi.org/10.1002/aps.90>
- Sultan, A. J. (2021). Fear of missing out and self-disclosure on social media: The paradox of tie strength and social media addiction among young users. *Young Consumers*, 22(4), 555-577. <https://doi.org/10.1108/YC-10-2020-1233>
- Şahin, C., & Günüç, S. (2020). *Davranışsal bağımlılığa ve teknoloji bağımlılığına genel bir bakış, teknoloji bağımlılıkları* (C. Şahin ve S. Günüç, Ed.), Nobel Yayınları.
- Şeker, R., Kartal, T., Tasdemir, A., & Kızıltepe, I. S. (2023). Examining adolescents' technology addiction levels before and after COVID-19 pandemic. *Journal of Education in Science, Environment and Health*, 330-347. <https://doi.org/10.55549/jeseh.1381263>
- Şimşek, A. (2012). Araştırma modelleri. A. Şimşek (Ed.), *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri* içinde. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Şimşek, E., & Balaban Sali, J. (2014). The role of internet addiction and social media membership on university students' psychological capital. *Contemporary Educational Technology*, 5(3). <https://doi.org/10.30935/cedtech/6127>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Pearson Education.
- Tanhan, F., Özok, H. İ., & Tayiz, V. (2022). Gelişmeleri kaçırma korkusu (FoMO): Güncel bir derleme. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 14(1), 74-85. <https://doi.org/10.18863/pgy.942431>
- Tanikawa, M. (2017). What is news? What is the newspaper? The physical, functional and stylistic transformation of print newspapers, 1988-2013. *International Journal of Communication*, 11, 3519-3540.
- TDK (2024). 16 Ağustos 2024 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişilmiş-

tir.

Terzi, Y. (2019). *SPSS ile istatistiksel veri analizi*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi İstatistik Bölümü Yayınları.

Tokgöz, O. (1994). *Temel gazetecilik*. İmge Kitapevi.

Wegmann, E., Oberst, U., Stodt, B., & Brand, M. (2017). Online-specific fear of missing out and Internet-use expectancies contribute to symptoms of internet-communication disorder. *Addictive Behaviors Reports*, 5, 33-42. <https://doi.org/10.1016/j.abrep.2017.04.001>

Wentworth, D. K., & Middleton, J. H. (2014). Technology use and academic performance. *Computers & Education*, 78, 306-311. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2014.06.012>

Whang, L. S.-M., Lee, S., & Chang, G. (2003). Internet over-users' psychological profiles: A behavior sampling analysis on internet addiction. *CyberPsychology & Behavior*, 6(2), 143-150. <https://doi.org/10.1089/109493103321640338>

Wolfinbarger, M., & Gilly M. C. (2001). Shopping online for freedom, control and fun. *California Management Review*, 43(2), 34-55.

Xanidis, N., & Brignell, C. M. (2016). The association between the use of social network sites, sleep quality and cognitive function during the day. *Computers in Human Behavior*, 55, 121-126. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.09.004>

Yang, H., Liu, B., & Fang, J. (2021). Stress and problematic smartphone use severity: Smartphone use frequency and fear of missing out as mediators. *Frontiers in Psychiatry*, 12, 659288. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2021.659288>

Yazıcıoğlu, Y., & Erdoğan, S. (2004). *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Detay Yayıncılık.

Yengin, D. (2019). Teknoloji bağımlılığı olarak dijital bağımlılık. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 9(2), Article 2.

Yeşilay (2022). *Teknoloji bağımlılığı*. Yeşilay Yayınları.

Yıldız, S. (2018). Türk atasözlerinde merak kavramı. *Researcher*, 6(1), 393-406.

Yıldız, K., Kurnaz, D., & Kırık, A. M. (2020). Nomofobi, netlessfobi ve gelişmeleri kaçırma korkusu: Sporcu genç yetişkinler üzerine bir araştırma. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 321-338. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.669601>

Young, K. S. (1998). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology & Behavior*, 1(3), 237-244. <https://doi.org/10.1089/cpb.1998.1.237>

YÖK ATLAS. (2023). *Üniversitelerimiz*. <https://yokatlas.yok.gov.tr/universite.php>

Yuan, G., Elhai, J. D., & Hall, B. J. (2021). The influence of depressive symptoms and fear of missing out on severity of problematic smartphone use and internet gaming disorder among Chinese young adults: A three-wave mediation model. *Addictive Behaviors*, 112, 106648. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2020.106648>

Zahoor, K. (2022). Impact of fear of missing out and social curiosity on social media addiction in young adults of Pakistan. *Clinical and Counselling Psychology Review*, 4(1), 65-81. <https://doi.org/10.32350/ccpr.41.05>

Onam Bilgisi: Katılımcılar işlem öncesinde bilgilendirilmiş, onamları alınmıştır.

Etik Kurul Onayı: Çalışmanın Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Etik Kurulu'ndan 27.10.2023 tarihinde alınan E-626851 sayılı belge numaralı Etik Kurul Onayı bulunmaktadır.

Çıkar çatışması: Çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansal destek: Finansal destek bulunmamaktadır.

Yazar Katkı Oranı: Ş. Balcı (%40), E. Bal (%30), H. Sarıtaş (%30).

Participant informed consent: Participants were informed before the data collection and they were asked to sign a form of consent

Ethics committee approval: The ethics committee approval has been obtained from Selçuk University Ethics Committee with protocol number E-62685.

Conflict of interest: There are no conflicts of interest to declare.

Financial support: No funding was received for this study.

Author contribution rate: Ş. Balcı (40%), E. Bal (30%), H. Sarıtaş (30%).